

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

—●—
7'nci Toplantı

14 Temmuz 2021 Çarşamba

—●—

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Cumhuriyet Halk Partisi kontenjanından Komisyona yeni üye seçilen İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu'na hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, 15 Temmuz taşeron darbe girişiminin akamete uğratılmasının 5'inci yılı dolayısıyla şehitlere rahmet dilediğine ve demokrasiye sahip çıkma kararlılıklarının artarak devam edeceğine; Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve Yalova Milletvekili Meliha Akyol'a annesinin vefatından dolayı başınız sağ olsun dediğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu'nun, Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'na nazik karşılama için teşekkür ettiği ilişkin açıklaması

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

7'nci Toplantı
14 Temmuz 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu saat 14.28'de açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu,

Cumhuriyet Halk Partisi kontenjanından Komisyona yeni üye seçilen İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu'na hoş geldiniz dediğine;

15 Temmuz taşeron darbe girişiminin akamete uğratılmasının 5'inci yılı dolayısıyla şehitlere rahmet dilediğine ve demokrasiye sahip çıkma kararlılıklarının artarak devam edeceğine; Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve Yalova Milletvekili Meliha Akyol'a annesinin vefatından dolayı başınız sağ olsun dediğine;

İlişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu, Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'na nazik karşılama için teşekkür ettiğine ilişkin açıklama yaptı

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 16.12'de toplantıya son verildi.

14 Temmuz 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.28

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Fatma KURTULAN (Mersin)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, değerli basın mensupları, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün kıymetli temsilcileri; hepiniz toplantımıza hoş geldiniz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi 19’uncu toplantısını açıyorum. (*)

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

Değerli arkadaşlar, bugün Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonunun hazırlayıp sunduğu Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme raporlarını görüşeceğiz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Cumhuriyet Halk Partisi kontenjanından Komisyona yeni üye seçilen İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu’na hoş geldiniz dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Raporu görüşmeye geçmeden önce, Cumhuriyet Halk Partisi kontenjanından Komisyonumuza yeni üye olarak gelen İstanbul Milletvekili Sayın Kadri Enis Berberoğlu’na aramıza hoş geldiniz demek istiyorum.

Bir şey söylemek ister misiniz Enis Bey?

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu’nun, Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’na nazik karşılama için teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Şeref duyuyorum, çok kıymetli bir Komisyon. Umarım, geçmişte gazeteci olarak ve daha sonra yaşadığım bazı olaylar vesilesiyle kazandığım tecrübeler sebebiyle bu Komisyona faydalı olurum.

Çok teşekkür ederim tekrar bu nazik karşılama için.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tekrar hoş geldiniz. İnşallah Komisyonumuz da sizin bilgi ve birikimlerinizden istifade etmeyi sürdürecektir.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Cezaevleri Alt Komisyonuna da geldim, değil mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, siz Sevda Hanım’ın bulunduğu bütün alt komisyonlarda onun yerini alacaksınız inşallah.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sevda Hanım Komisyondan ayrıldı mı?

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Divan üyesi oldu.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Öyle mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii.

Evet, değerli arkadaşlar, devam ediyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, 15 Temmuz taşeron darbe girişiminin akamete uğratılmasının 5'inci yılı dolayısıyla şehitlere rahmet dilediğine ve demokrasiye sahip çıkma kararlılıklarının artarak devam edeceğine; Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve Yalova Milletvekili Meliha Akyol'a annesinin vefatından dolayı başınız sağ olsun dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Bildiğiniz gibi, yarın, 15 Temmuz, 15 Temmuz taşeron darbe girişiminin akamete uğratılmasının 5'inci yılı. Millete ait yönetme yetkisine devleti ele geçirerek el koymaya çalışan, dolayısıyla, insan hakları düşüncesinin temeli olan hür ve serbest karar verme yeteneğimizi reddeden örgütlü bir şebekenin on yıllara sâri devlet içindeki örgütlenmesi sonucunda elde ettiği güç birikimiyle giriştiği kanlı işgal hareketinin şanlı bir direnişle akamete uğratıldığı bu süreci hep hatırlamak toplumsal var oluş irademize sahip çıkmaktır. Bu vesileyle, şehitlerimizi rahmetle anıyor, demokrasiye sahip çıkma kararlılığımızın artarak devam edeceğini belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, eğer uygun bulursanız her parti temsilcisine bu konuda söz verebilirim; bilgilerinize sunayım şimdilik.

Değerli milletvekilleri, şimdi, sizlere Komisyonumuza yapılan bireysel başvurularla ilgili bilgi vermek istiyorum. Komisyona 27'nci Yasama Döneminde, 12 Temmuz 2021 itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 7.808'dir. Bu başvurulardan 7.677 adedi hakkında gerekli işlem yapılmıştır. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu şekildedir: Cezaevlerine ilişkin sorunlar 5.484 -Sayın Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü temsilcileri, gördüğünüz gibi 7 bin küsur başvurunun 6 bine yakını cezaevlerine ilişkin- yargıya ilişkin sorunlar 1.642, yerinde inceleme talebi 254, kolluk uygulamaları 180, sosyal güvenlik işlemlerinden şikâyet 56, yardım talebi 105, işçi sorunları 82, yabancıların sorunları 21, memur sorunları 116, yasal düzenleme talebi 346, engelli sorunları 38, yurt dışında yaşayan Türklerin sorunları 39, güvenlik soruşturması kaynaklı sorunlar 24, taşınmaz sorunları 26, Komisyonunun girişimde bulunması talebi 27, üniversiteler ve YÖK'e ilişkin sorunlar 25, terör kaynaklı sorunlar 20, askerlikle ilgili sorunlar 19, kayıp vakaları 13, memuriyet sınavı sorunları 10, yabancı ülkelerde bölgeler ve uluslararası kuruluşlarla ilgili sorunlar 7, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başvuru yardım talebi 1 ve diğer sorunlar 681; bunlara ilişkin gerekli işlemler yapılmış olup hassasiyetle takip edilmektedir.

Değerli üyelerimiz, şimdi, gündemimizin 2'nci maddesi olan Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporlarının görüşmelerine geçiyoruz. Ancak önce bir taziye ve başsağlığı dileğimi buradan Komisyonumuz adına, şahsım adına tekrardan iletmek istiyorum. Komisyonumuzun çok kıymetli üyesi Meliha Akyol Hanımefendinin annesi bir süre önce Covid nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Ben, merhumeye Allah'tan rahmet niyaz ediyorum, değerli milletvekili arkadaşımıza ve tüm ailesine sabır niyaz ediyorum. Tekrardan başınız sağ olsun Meliha Hanım.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Sağ olun, teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, öncelikle inceleme heyeti adına Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu Başkanı Afyonkarahisar Milletvekilimiz Sayın İbrahim Yurdunuseven'den sunumlarını yapmalarını isteyecek, daha sonra müzakere ve soruları için talep eden tüm üyelere söz hakkı vereceğim.

Evet, Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporlarının takdimi için sözü Afyonkarahisar Milletvekilimiz Sayın İbrahim Yurdunuseven'e bırakıyorum.

Buyurun Sayın Yurdunuseven.

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

*1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Van Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Aliğa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler (**)****

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyelerimiz, bürokrasinin çok değerli müdür ve müdür yardımcıları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. 20-21 Haziran 2021 tarihlerinde Van infaz kurumları yerleşkesinde siyasi partilerimizin temsilcileri milletvekili arkadaşlarla birlikte bir inceleme ziyareti gerçekleştirdik. Burada, ben, sayısal verileri sizlerle paylaşmadan sadece tespitlerimizi paylaşmak istiyorum.

Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumunda görüşülen hükümlü ve tutuklar tarafından herhangi bir şiddet uygulandığına ilişkin bir bulgu tespit edilememiştir. Mevzuatta “çıplak arama” olarak adlandırılan uygulamanın usulüne uygun bir biçimde gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Sıcak ve soğuk suyun miktar itibarıyla az ve kısıtlı zamanda verilmesi nedeniyle sıkıntılar yaşandığı, suyun cilt olmak üzere kimi sağlık sorunlarına neden olduğu belirtilmiştir. Yemeklerin besleyici olmadığı, lezzetsiz olduğu, hijyenik olmadığı, bu sorunun beraberinde mide ve çeşitli rahatsızlıklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Kantinden ürün tedarikinde bazı sorunlar yaşandığı ve fiyatların çok pahalı olduğu; ayda bir kitap değişimi yapılabildiği için aynı anda en fazla 10 kitap bulundurmalarına izin verildiği; talep edilen kimi gazetelerin yasal nedenler öne sürülerek “sakıncalı” gerekçesiyle kuruma alınmadığı; özellikle yerel kanallar olmak üzere birçok televizyon kanalının yayın listesine alınmasının talep edildiği fakat yerine getirilmediği; dilekçelerin işleme alınmadığı; sağlık konusunda da herhangi bir sorun yaşanmadığı ancak dış hastane sevkinde yine kelepçeli muayene yapılmasından dolayı kabul etmediklerini ve bu nedenle sağlık muayenesinden vazgeçtiklerini, talep etmediklerini; spor ve sosyal haklarının kullanılmadığı; oda değişim taleplerinin karşılanmadığı şeklinde şikâyetler gelmiştir.

F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda sadece üst aramasının yapıldığı, mevzuatta “çıplak arama” olarak nitelendirilen uygulamanın söz konusu olmadığı; herhangi bir biçimde şiddet uygulamasının söz konusu olmadığı; yemeklerin besleyici, yeterli, hijyenik olduğu; soğuk suyun devamlı, sıcak suyun da sabah 9.00-12.00 arasında verildiği; televizyon kanallarının yapılan ankete göre tespit edildiği; kurum içerisindeki muayenelerde kelepçe kullanılmadığı ve dilekçelere zamanında cevap verilmediği; ayda bir kitap değişimi yapıldığından en fazla 12 kitap bulundurulabildiği; herhangi bir şekilde fiziksel şiddet uygulamasının söz konusu olmadığı ancak oda değiştirme taleplerinin karşılanmadığı ve dilekçelere cevap verilmediği şeklinde şikâyetler gelmiştir. Yemeklerin öğlen iyi

**7/7/2021 tarihli Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu Tutanakları tutanağa eklidir.

*** Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Van, İzmir Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporları bu Toplantı Tutanağına eklidir.

iken akşam aşırı yağlı olması nedeniyle genellikle yenilemeyecek kadar kötü olduğu belirtilmiştir. Son on sekiz aydır hiçbir görüşe izin verilmediği ancak haftada yirmi dakika telefonla görüşme hakkı tanındığı; infaz koruma memurlarının insan onurunu zedeleyecek biçimde hitapta bulundukları, bu nedenle zaman zaman da tehdide varan konuşmalarda bulundukları bize şikâyet olarak belirtilmiştir.

T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda mevzuatta “çıplak arama” olarak nitelendirilen uygulamanın usulüne uygun olarak yapılmadığı, arama yapılırken gerek olmamasına rağmen elle temasta bulunulduğu, hamile olanlara da bu uygulamanın dayatıldığı belirtilmiştir. Hastane dönüşünde karantina odalarına alınmanın salgın tedbirleri kapsamında kabul edilebilir olduğu ancak bu odaların karma olması ve suç tipine göre ayrıma gidilmemesinden dolayı, belirli gruplandırma yapılmamasından dolayı sıkıntı yaşadıklarını ve bu nedenle bu karantina odalarında kalmamak için hastaneye gitmekten imtina ettiklerini belirtmişlerdir. Zorunlu sevk ve kuruma gelir gelmez hücreye konularak su dahi verilmeden günlerce burada tutulduğu söylenmiştir. Yemeklerin besleyici, yeterli ve hijyenik olduğu, dolayısıyla bu konuda herhangi bir sorun yaşanmadı, yalnız meyve konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Televizyon kanallarında yine sorun yaşandığı ancak en çok izlenen ulusal kanalların dahi yayın listesinde olmadığını belirtmişlerdir. Mahkeme tarafından hakkında yasaklama kararı olmamasına rağmen birçok yayının, gazetenin kendilerine verilmediği; sıcak ve soğuk su konusunda herhangi bir sorun yaşanmadığı; dilekçelere genellikle cevap verildiği fakat geç cevap verildiği; raporlu ilaçların zamanında verilmediği; yerleşke içerisinde semt polikliniğinde dahi kelepçeli muayene uygulamasının dayatıldığı; kantinden ürün tedarikinde bazı sorunların yaşandığı, fiyatların çok pahalı olduğu; Covid-19 kapsamında ilk dönemlerde temizlik malzemeleri verilirken kısa bir zaman sonra bu temizlik maddeleri ve dezenfektan maddelerinin dağıtılmadığı şeklinde şikâyet vardır. Sıcak ve soğuk suyun miktar itibarıyla az ve kısıtlı zamanlarda verilmesi nedeniyle sıkıntılar yaşandığı; yemeklerin besleyici olmadığı, lezzetsiz olduğu, hijyenik olmadığı; dilekçelerin işleme alınmadığı ve alınanlara çok geç cevap verildiği; sağlık konusunda herhangi bir sorun yaşanmadığı ancak dış sevkte kelepçeli muayenenin dayatıldığı; sosyal, spor haklarının kullandırılmadığı; oda değişim taleplerinin karşılanmadığı; kurum içine gönderilen mektupların dahi üç ay içerisinde ulaştığı yönünde şikâyetlerde bulunulmuştur.

Bir de bir başka kurumda, aynı nitelikli başka bir incelememizde de çocuklu anne ve hükümlü tutuklularla yapılan görüşmede herhangi biçimde şiddet ve kötü muamele ve çıplak aramanın söz konusu olmadığı; kuruma ilk girişte yalnızca üst araması yapıldığı; sıcak su ve soğuk su konusunda sorun olmadığı; yemeklerin yeterli ve besleyici olduğu; kitap, gazete konusunda sıkıntı olmadığı; kantin fiyatlarının kabul edilebilir olduğu; kurum içinde ihtiyaç duyulduğunda her türlü yardımda bulunulduğu; çocuklar konusunda kurum idaresinin gerekli özeni gösterdiği; çocukları için ayrı yatak temin edildiği; çocuklar konusunda gösterilen hassasiyetin kendilerine sağlık konusunda gösterildiği ve talep olması durumunda gerekenin en kısa zamanda yerine getirildiği; çocuklara ayrıca gelişimi için gerekli besin maddelerin temin edilip çalışıldığı şeklinde talepler yazılmıştır ve alınmıştır.

Burada tabii şunu söylemekte fayda var: Aynı birim içerisinde özellikle farklı hükümlü ve tutuklular tarafından yemeklerin kimisinin besleyici olduğunun, kimisinin ise besleyici olmadığı, aksine midesine rahatsızlık verdiği ve kendilerini rahatsız ettiği şeklinde ki aynı yerden gelen yemek hususunda bilgi verilmesi bizde şüphe uyandırmıştır. Bunun özellikle sanki kasten, bir kısmının bilerek, isteyerek, aksine sözler konuşulduğu hususunda bir kanaat oluşmuştur, bizim heyetimiz tarafından da aynı kanaat paylaşılmıştır.

İzmir’e geçeyim mi Başkanım, ayrı ayrı mı?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Tabii, tabii buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – İzmir’de yine 28 Haziranda önce Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde, ikinci olarak da İzmir Menemen R Tipi yani “rehabilitasyon tipi” cezaevinde Komisyonumuz yine her partiden değerli arkadaşlarımızın katılımıyla incelemelerde bulunmuşlardır. Bize yapılan başvurular, genelde tedavinin geç yapılması, Covid-19 kapsamında yeterli önlem alınmaması, nakil taleplerinin yerine getirilmemesiyle ilgili dilekçelerin gelmesi üzerine özellikle Menemen Aliğa’yı...

Öncelikle İzmir Aliğa’da 2 no.lu T Tipi İnfaz Kurumunda ilk girişte aramanın mevzuata uygun olduğu ve koşullarda kapasite üzerinde hükümlü, tutuklu bulunduğu özellikle belirtilmişti; bir kısım hükümlü, tutuklunun yerde yattığını belirtmişlerdir. Zaman zaman su kesintisi yaşanmakla beraber, son dönemde böyle bir sorunla karşılaşmadığı belirtilmiştir. Yemeklerin genelde besleyici olduğu ve yeterli olduğu belirtilmiştir. Covid-19 kapsamında bir koğuşun uyuz hastalığına yakalandığı, doktora çıkarılmadığı ve kendilerine bu konuda ilaç verilmediği yönünde bir şikâyet gelmiştir. Yine verilen kitap sayısının az olması nedeniyle kitap temini konusunda sorunlar yaşandığı, istedikleri kitabı, gazeteyi alabildikleri, yayın listesinde yer alan kanallardan genel olarak memnun olduklarını belirttiler. Kurum içinde dilekçelere tatmin edici cevap verilmediği, infaz koruma memurlarının kendilerine kaba davrandığı, yirmi dakika telefon ve kırk beş dakika kapalı görüş haklarının tam olarak kullanılmadığı şekilde şikâyet gelmiştir.

İzmir 3 no.lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumundaki görüştüğümüz hükümlü ve tutuklular tarafından 14 kişilik koğuşta 26 kişi kaldığı, cezaevine ilk girişte aramanın mevzuata uygun olduğu ve yapılan aramalardan rahatsız olunmadığı ancak bir tutuklunun kuruma ilk geldiğinde personel tarafından darp edildiği belirtilmiştir. Zaman zaman su kesintisi yaşanmakla beraber, son dönemde böyle bir sorunla karşılaşmadığı belirtilmiştir. Kurum dışındaki hastanede muayene sırasında kelepçe takılmadığı, istenilen gazetelerin verildiği, yayın listesindeki kanallara sinema ve belgesel kanallarına eklenmesinin uygun olacağı talep edilmiştir.

Özellikle burada tüm heyetimizin birlikte gördüğü, ailesi yurt dışında oturan yani Türkiye’de kendileriyle irtibat sağlamaları mümkün olmayan, ailesi tamamen yurt dışında bulunan kişilerin telefonla görüşmelerinde kendilerine bir hak verilmediği tespit edilmiştir. Bunu da özellikle Sayın Genel Müdüřümüze rica ediyoruz, ailesi tamamen yurt dışında olanların bir görüş hakkının, en azından telefonla görüş hakkının temin edilmesini talep ediyoruz. Hastaneye gidip geldikten sonra Covid-19 salgını nedeniyle karantina koğuşuna alındıklarını, bu koğuşun çok kalabalık olduğunu, televizyon bulunmadığını, vantilatör bulunmadığını, özellikle bir hükümlü de kendisinin çay hastası olduğunu, çay içmek istediğini fakat ne çay verdiklerini ne de semaver verdiklerini, bundan dolayı çok şikâyetçi olduğunu belirtmiştir.

Yine kuruma ilk girişte çıplak aramadan rahatsız olunduğu, çıplak arama yaptırmak istemedikleri zaman kıyafetlerinin zorla çıkartıldığı, infaz koruma memurlarının kendileriyle hakaretamiz bir şekilde iletişim kurdukları ve rahatsız edici olduğunu, bundan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Koğuşlarda aramanın sık sık ve haftada gerekirse 2 defa yapıldığı belirtilmiştir, ortalama 2 defa yapıldığı belirtilmiştir. İstedikleri gazetelerin verilmediği, dışarıdan istenen bazı kitapların da yasaklı olmasına rağmen kendilerine verilmediği, kütüphanede de bulunmadığı şeklinde şikâyet vardır. Karantina yine kalabalık ve televizyon yok, vantilatör yok şeklinde şikâyet gelmiştir.

Yine özellikle bir tespitimiz, seçimlerde hükümlü ve tutuklu olanların oy kullanma hakkı bulunmasına rağmen, kendilerine oy kullanılmadığı yönünde bir iddia geldi, bunu da biz tespitlerimize aldık.

Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna geçtiğimizde, burada aramanın uygun olduğu, yapılan aramalardan rahatsız olmadıklarını, anneleriyle beraber çocukların da kaldığı koğuşlarda herkesin ayrı bir odası bulunduğu, çocukların ayrı yataklarının bulunduğu; kurum idaresinin süt, çocuk bezi gibi ihtiyaçlarını ücretsiz olarak verdiği, personelin çocuklara çok iyi davrandığı, bunlarla ilgili sıkıntılarla ilgilendikleri, hijyen maddesi konusunda sıkıntı yaşamadıklarını, gerekirse maddi durumu kötü olanlara idarenin ücretsiz temin ettiğini belirttiler. Yemeklerden memnun olduklarını, kendi odalarında televizyon olduğu için bu konuda bir sıkıntılarının olmadığını... Çocuklarının dışarı çıkıp tekrar kuruma gelmelerinde sıkıntı yaşandığıyla ilgili bir şikâyet geldi, bu da: “Çocuğu dışarıya teslim ederiz, ya gelmez ya da burada kalır, dışarı vermez.” şeklinde bir şikâyet vardı.

Yine Çocuk Ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda da gerçekten burada bütün heyetimizin de çok memnun olduğu bir şeyle karşılaştık. Çocuk Gençlik Kapalı İnfaz Kurumunda öncelikle çocukların sahneye koyduğu bir tiyatro oyununu seyrettik, sonra folklor gösterisini seyrettik ve burada çocuklarla sonradan yaptığımız görüşmede, girişte aramanın mevzuata uygun olduğu, her birinin ayrı odası olduğu, sıcak su konusunda sıkıntı olmadığı, yemeklerin yeterli olduğu ve istedikleri gazetelerin geldiğini, televizyonla ilgili sıkıntının olmadığını, kütüphaneyi gün boyu kullandıklarını özellikle belirttiler. Telefonla görüşmede sıkıntı olmadığı, psikologla da istedikleri zaman görüşebildiklerine dair tespitlerimiz oldu.

Buradan Türkiye’de 2 tane olduğunu bildiğim kadariyle Menemen R Tipi yani rehabilitasyon tipi cezaevine geçtik, orada da bir inceleme yaptık. Burada her şartta oradaki kalanlarla görüşmemizde sıkıntılarının olmadığını, her türlü problemlerinin karşılandığını, hatta buradan bazı hükümlü ve tutukluların, özellikle yatalak olan hükümlü ve tutukluların dışarı çıkmak istemediklerini, ailelerinin bunları kabul etmediğini bize yönetim söyledi. Yani tahliye günü gelmiş, çıkması gerekiyor, gönderilmesi gerekiyor, aile kabul etmiyor “Burada kalsın çünkü siz bizden daha iyi bakıyorsunuz.” şeklinde bir talepleri vardı.

Buradaki en büyük talep de “Bizleri aldığımız cezaya göre değil, bulunduğumuz suça göre değil, durumumuza göre yani sağlık koşullarımıza göre, sağlık şartlarımıza göre bizi değerlendirip ona göre bizim tahliyemize karar verin.” şeklinde bir talep vardı, bunu da tespitlerimize aldık.

Tabii, her 2 cezaevinde de -her 3 cezaevinde de diyebilirim- değerlendirme yaparken bazı şeyleri de ortaya koymak gerektiğini düşündüğümüz için Komisyonumuz; herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma, geliştirme hakkına sahip olduğunu yani Anayasa’nın 17’nci maddesini ve “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.” Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 2’nci maddesini, bu ilgili mevzuatı bir kez daha hatırlatmak ihtiyacı duyuyoruz.

Yine bu kapsamda devletin hükümlü ve tutukluların temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahip olduğu ancak ceza infaz kurumlarında bulunmanın doğal sonucu olarak suçun önlenmesi, ceza infaz kurumunun güvenliği, düzeni ve disiplinin sağlanmasına yönelik gerekliliklere bağlı olarak sahip olunan haklar bakımından sınırlamaya tabi tutulabileceklerine ve bu durumda sınırlamanın zorunlu bir ihtiyaç olduğunun göz önüne alınmasını ve bundan tereddüt edilmemesini özellikle belirtiyoruz.

İncelenen kurumlardaki kimi hükümlü ve tutuklular tarafından çıplak aramanın usulüne uygun yapılmadığı konusunda şikâyetler olduğundan buraya da bir değinmekte fayda görüyoruz.

Anayasa'nın 17'nci maddesi kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığıyla ilgili bir maddesidir. Burada herkese yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, kimseye eziyet, işkence yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan cezaya tabi tutulamayacağı...

Yine, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 36'ncı maddesinde, bu odalarında ve hükümlülerin bulunduğu alanlarda arama yapılabileceği, üst ve eşya araması yapılabileceği ve bununla ilgili gerektiğinde dış güvenlik kuvvetlerinden, güvenliklerden yardım alınabileceği belirtiliyor.

Yine aynı kanunun "Ziyaret ve görüşlerde uyulacak esaslar" maddesinde, 86'ncı maddesinde, ziyaretlerin nasıl yapılacağı, hangi şartlara tabi olduğu belirtiliyor.

Yine, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" konulu 34'üncü maddesinde buradaki aramaların nasıl yapılacağı yönünde yine ayrıntılı bir bilgi var. Yine bununla ilgili ceza infaz kurumlarına girişte aramayla ilgili 6'ncı maddesinde nasıl arama yapılacağı belirtilmiş ve ceza infaz kurumları yönetim, dış koruma, hükümlü ve tutukluların sevk ve nakilleri ilgili protokolün "Ceza İnfaz Kurumuna Giriş, Arama, Kontroller" başlıklı 5'inci maddesinde hükümlü ve tutuklunun kuruma kabul işlemlerinde çıplak veya beden çukurlarında arama yapılmasına ihtiyaç duyulması hâlinde yönetmeliğin 46'ncı maddesine göre işlem yapılması gerektiği hükme bağlamış; dolayısıyla çok geniş ve kapsamlı bir düzenleme gerçekleştirilmiştir.

Burada, ceza infaz kurumunda güvenliğin temin edilmesi ve düzensizliğin ve suç işlemenin önlenmesi amacıyla usulüne uygun yapılmak kaydıyla çıplak arama yapılmasının hukuka uygun olduğu konusunda tereddüt bulunmamaktadır. Bununla ilgili Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurulara (2013/5145) sayılı ve (2014/2316) sayılı kararlarını emsal gösterebiliriz.

Yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Iwanczuk-Polonya kararında hükümlü ve tutukluların çıplak arama ve hatta beden aramasıyla ilgili kendi güvenliği de dâhil olmak üzere, ceza infaz kurumunun güvenliğini sağlamak ve düzensizliğin ve suç işlemenin önüne geçmek için zaman zaman aramanın yapılabileceği belirtilmiştir.

Çıplak arama, mahiyeti itibarıyla özellikle mahremiyete yoğun müdahale oluşturan bir uygulama olduğundan, çıplak aramanın beraberinde getirdiği kaçınılmaz rahatsızlık seviyesini aşacak şekilde yapılmaması gerekir, aksi takdirde ilgilinin küçük düşmesine sebebiyet verilmesi, buna bağlı olarak da kötü muamele yasağının ihlal edilmesine neden olmaktadır. Bununla ilgili yine, Anayasa Mahkemesinin 2017/37181 numaralı bireysel başvurusu söz konusudur. Burada çıplak arama yapılırken göz önünde bulunması gereken en temel ilke hükümlü veya tutukluların hemcinsi personel tarafından aranması ve arama yapılan yerde başka bir hükümlü, tutuklunun bulunmaması ve kaydedici cihazın bulunmaması gerekmektedir. Burada özellikle şunu da belirtmek istiyorum: Tüm dünyada çıplak aramayla ilgili uygulamalar söz konusu, hatta Amerika'nın bazı eyaletlerinde karşı cinse arattırma şeklinde; erkeği kadına, kadını erkeğe arattırma şeklinde aramaların da bulunduğunu biliyoruz.

Burada bu izahlar çerçevesinde konuya baktığımızda Komisyonumuz, çıplak aramaların meşru bir amaç ve zorunlu bir toplumsal ihtiyacın karşılanması için gerçekleştirilmesi, yapılan müdahalenin ceza infaz kurumunun düzen ve disiplinin sağlanması, bu hususun gerekçeleriyle birlikte ortaya konulması, orantılılık ilkesinin muhakkak göz önünde bulundurulması, insan onurunun zedelenmemesi için gereken azami tedbir ve dikkatin gösterilmesi gerektiğine dikkat çektikten ve bu ilkeleri uygulayıcılara hatırlattıktan sonra uygun olarak gerçekleştirilen aramaların keyfi ve bir insan hakkı ihlali uygulaması olmayıp aksine kamu yararının tesisi amacıyla başvurulun hukuki bir enstrümandan öte bir amaç taşımadığı kanaatine ulaşmıştır.

Burada mevzuatımızda özellikle şöyle bir uygulama söz konusu: Mevzuatımızda açıkça “çıplak arama” diyor. Sayın Başkanım, bu İslamofobiyle ilgili “Uluslararası düzeyde oluşmuş bir deyim İslamofobi” demiştiniz hatırlarsanız; burada da uluslararası uygulamada yani kelimeleri birebir çevirirsek “çıplak arama” diye çevirebiliyoruz ama bu, literatürde böyle geçse de çıplak aramanın bizim kültürümüzde, örf ve âdetimizde farklı bir anlama çekildiği kanaati oluştu; ben özellikle bu Komisyonun Başkanı olarak söylüyorum: Burada, bu literatürü gerekirse bir kanun değişikliği veya başka bir şekil nasıl yapılacaksa -ben şahsi fikrim olarak söylüyorum- bunun “hassas arama”, “nitelikli arama” ya da “ayrıntılı arama” şeklinde literatüre farklı bir kelimeyle koyarsak sanki çıplak aramadan kastedilen şeyin yani gerçek literatürde olan aramanın isim nedeniyle, literatürdeki bu deyim nedeniyle farklı yönlere çekilmesini engellemiş olacağı kanaatindeyim.

Burada tabii, 30 Ekim 2020’de İzmir’de meydana gelen deprem sonucu Buca Ceza İnfaz Kurumundaki hükümlü ve tutukluların da İzmir’e dağıtıldığı ve bir kısmının Afyonkarahisar’a gönderildiği de dikkate alındığında yoğunluğun da buradan kaynaklandığını özellikle belirtmek istiyorum.

Yine, ailesi yurt dışında olanları biraz önce söylemiştim; görüşmeyle ilgili sıkıntı var. Yine, oy kullanmayla ilgili şikâyetler var. Burada, Seçim Kanunu’nda açık ve net; oy kullanamayacaklar arasında sadece hükümlüler belirtilmiştir. Tutuklu ve hükümlülerin oy kullanma hakları vardır, buna da dikkat etmek gerektiği kanaatindeyiz. Ceza infaz kurumunda bulunan çocukların kurumlardaki işleyişten, kendilerine gösterilen destekten de memnun oldukları gözlemlenmiştir. Burada yine, İzmir Çocuk ve Gençlik İnfaz Kurumunda yapılan uygulamalardan ve çocuklara karşı yapılan özel uygulamadan da çok memnun olduğumuzu özellikle belirtmek istiyoruz.

Sayın Başkanım fazla da uzatmadan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Komisyonumuz ceza infaz kurumunda özellikle sistematik bir şiddet ve kötü muamele yapıldığı yönünde şikâyet bulunmamasından da memnuniyet duymuştur. Her vardiya değişiminde arama yapıldığı ve bunun düzenli uygulamasına maruz kalmanın rahatsız edici olduğu yönünde şikâyetlerin de yukarıdaki arama müessesesiyle ilgili hükümler çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini kanaatindeyiz.

Yine, süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkıyla ilgili 62’nci maddede de “Hükümlülerin mahkemede yasaklanmamış olmak koşuluyla süreli, süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahip olduğu, resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve mahkemece yasaklanmamış olmak kaydıyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkarılan gazete, kitap, basılı yayınların hükümlülere ücretsiz ve serbestçe verileceği, eğitim ve öğrenimine devam eden hükümlülerin ders kitaplarının denetime tabi tutulamayacağı, kurum disiplinini, düzenini ve güvenliği sağlamak bakımından tehlikeye düşüren ve hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran müstehcen haber, yayın, yazı, fotoğraf, yorumları kapsayan hiçbir yayının hükümlüye verilemeyeceğini de dikkate almak gerektiği görüşündeyiz.

Kelepçeli muayene ve tedavi konusunda da firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı muayene odaları oluşturulacağı ve devamında hükümlü ve tutukluların buradaki muayenelerinde firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı odalarda jandarma personelinin muayene esnasında oda dışında bulunacağı, gerekli güvenlik tedbirlerinin alınacağı, doktorun yazılı talep etmesi hâlinde Jandarma

personelinin hükümlü veya tutuklunun kadın olması durumunda varsa öncelikle kadın infaz ve koruma memurunun muayene odasında kalması gerektiği hükmüne bağlanmıştır. Burada meskûn protokol hükmünün titizlikle uygulanmasına özellikle burada dikkat çekiyoruz.

Bir başka husus da kitap temini ve kitap sayısı ile ilgili bir sıkıntı. Burada gezdiğimiz bütün belki 10-12 cezaevinin tamamında bir uygulama birliğinin olmadığını gördük. Yani kimi cezaevinde 2 kitap verilebiliyor, kimisi haftalık 10 tane kitap veriyor, kimisi haftada değiştiriyor, kimisi ayda değiştiriyor dolayısıyla burada özellikle Bakanlığın bir uygulama birliğine gitmesini; haftalıkla haftalık, aylıkla aylık, 10'sa 10, 5'se 5 bir net olarak bunu belirtmelerinde fayda var görüşünderiz.

Burada yine, televizyon yayımlarıyla ilgili düzenleme Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 67'inci maddesinde düzenlenmiş. Burada merkezî yayın kapsamında ve televizyonların belirli kanal sayıları da dikkate alınarak olabildiğince ıslaha yönelik kanalların olması kanaatiyle yine, hükümlü ve tutuklular arasında yapılan anketler çerçevesinde bir yayın ilkesi benimsenmiştir. Ama tabii, hükümlü ve tutukluların her istediği kanalın da dediğimiz gibi kanal sayılarının yeterli olmaması nedeniyle karşılanması da mümkün değildir.

Bir başka tespitimiz de özellikle hastane dönüşündeki karantina odalarının karma olması, suç tipine göre ayırım olmaması, bu nedenle bir gruplandırma yapılmamasından sıkıntılar olduğu ve ceza infaz kurumları memurlarının insan onurunu zedeleyecek hitaplarda bulunduğu... Bunu eminiz ki bireysel diye düşünüyoruz bunları ama burada biraz daha personelimizin dikkat etmesi gerektiğini özellikle belirtmek istiyorum.

Yemekler yeterli ve hijyenik. Bu konuda dediğimiz gibi farklı yaklaşımlar olsa da ortalama bir kanaatten bizim oluşturduğumuz kanaat bu konuda bir şikâyetin ve sorunun olmadığı yönünde.

Yine, son olarak da ceza infaz kurumlarında görev yapan personelin iş yoğunluğu, ağır iş yükü altında çalıştığı bilinen bir gerçek. Bunu da oradaki personel arkadaşlarımızla da çalışma yapan personel kardeşlerimizle de yaptığımız görüşmelerde tespit ettik. Bu kapsamda 657'ye tabi bu memur arkadaşların güvenlik sınıfına alınması bir yöntem olarak benimsenebilir. Ayrıca sözleşmeli olarak çalışan infaz ve koruma memurları ile kadrolu olanların özlük haklarıyla ilgili bir sıkıntı var, bunların da birbirleriyle denkleştirilmesi gerektiği kanaatiyle ben Komisyon raporumuzu arz ediyorum.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum, sabrınız için size de teşekkür ediyorum.

Son bir şey de söyleyeyim: Bize hem Van gezimizde Sayın Osman Nuri Vekilimiz, İzmir gezimizde de Mahmut Atilla Kaya Bey ile Sevdâ Hanım'ın misafîrperverliğinden dolayı da teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Bir kere, Alt Komisyon raporuyla ilgili olarak bu defa çok detaylı bir çalışma yapılmış. Önce bir hukuki tespit, akabinde değerlendirme ve bir öneri var. Bu anlamda cezaevleri, tevkîf evleri, tutukevleri, Alt Komisyonumuzda çalışan uzman arkadaşlarımıza, Furkan Bey ve özellikle Taner Bey'e çok teşekkür ediyoruz bu anlamda kendilerine.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Uzman arkadaşlarımızı unuttum, kusura bakmasınlar, onlara da çok teşekkür ediyorum Taner Bey ve Furkan Bey'e.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bence literatüre ve arşivlere geçecek önemli bir konu.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Ahmet Bey'i de sayalım Başkanım, bir de Ahmet'imiz var, bize refakat eden.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Onlara da teşekkür ediyorum.

Ben de kendi değerlendirmelerimi yapacağım ama şu anda bütün arkadaşlarımıza söz vererek ondan sonra değerlendirme yapmak istiyorum.

Söz almak isteyen arkadaşlarımızdan en başta Ali Haydar Hakverdi arkadaşımızı görüyorum. Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokrat arkadaşlarım ve basın mensubu arkadaşlarım; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle gerçekten ben de Komisyon Başkanımıza bir teşekkürle başlamak istiyorum; gayet ayrıntılı, röntgen gibi her şeye yer vermiş, olumlu, olumsuz, önerileriyle beraber Komisyondaki arkadaşlarımızın da katkılarıyla beraber bugüne kadar olmamış çok ayrıntılı bir rapor oldu. Tam da istediğimiz gibi bir rapordur, tabii ki eleştirilerimiz olacak, bu rapora bizim şerhimiz yok mesela katkımız olabilir ama şerhimiz yok çünkü orada gördüklerimizi arkadaşlar ayrıntılı not ettiler, raporda yer verdiler, kısmen yorum katarak da bir sonuç alınmış ama genel anlamıyla bizim de kabul ettiğimiz, altına imza koyduğumuz bir rapor bunu belirtmek isterim.

Şimdi, amacımızı şöyle söyleyeyim: Hani, “Burada bir şey yok. Aman şurayı saklayalım, burayı da muhalefet görmesin, bu tarafı da şunlar görürse bizim iktidarımıza zarar verir.” kaygısı dışında, muhalefetin de “Aman iktidarın bir açığını yakalayalım, şuradan da bir şey bulup buradan iktidara nasıl vururuz?” amacı dışında, gayet uygun bir inceleme oldu. Komisyonumuz bu anlamda gerçekten çok verimli çalışıyor. Uzlaşarak hareket edip, uzlaşarak tespit edip, uzlaşarak gittiğimiz, uzlaşarak önerilerle bire bir hücrelerine girdiğimiz, görüştüğümüz mahkûmlar oldu. Tamamen istişareyle yürüttüğümüz bir Komisyon; bu konuda Sayın Başkanın da ciddi katkısı var, Sayın Başkana da teşekkür ederim.

Şimdi, çıplak aramayı... Mesela, çıplak aramada doğru yaklaşım buydu ama bir kısmına katılmıyorum. Şimdi, “Çıplak arama yok.” Ya, var. Hani var, nasıl var? Yönetmelikte var, hani nasıl yok? Başta yok dedik, olmadı; “Ha, varmış ama şu şekilde varmış, doğrusu buymuş, Avrupa’da bu şekilde uygulanıyor.”a kadar geldik. Ama ben şöyle düşünüyorum çıplak arama konusunda: İsmi de değiştirsek ben bunun bir incitici ve hassas yanının olduğunu, bunun ayrıntılı olarak yeniden düzenlenmesi gerektiğini... Elbette ki o güvenlik dengesi ile insan hakkı arasındaki çizginin korunarak özellikle de daha çok insan hakkı gözetilerek yeni bir uygulamanın, yeni bir düzenlemenin yapılması gerektiğini, isminin değişmesiyle kamuoyunda bir algı yaratmaya çalışmak dışında verimli sonuç alamayacağımızı düşünüyorum. Bu yöntem nasıl olur? Teknik olarak arkadaşlar çalışır, gelir; kanunu, yönetmeliği neyse yapılır ama şu hâliyle sadece isim değiştirmek yeterli değil. Şöyle düşünün: Bir mahkûm gelmiş, tamamen oradaki infaz koruma memurunun psikolojisine, ahlaki yapısına teslim edilmiş; böyle bir arama yöntemi kabul edilemez, ayrıntılandırılmalı ve denetlenebilmeli. Tabii ki kamera koyamayız o arama yönteminde ama daha farklı, daha insani koşullara çekilmeli ve daha ciddi bir denetim yapılmalı bu konuda. Özellikle, bunu yapan infaz koruma memurlarının da buna dair eğitimlerini alması gerekir. Şimdi, o yüzden, sadece isim değiştirmek yetmez.

Cezaevleri konusunda Van’a gittiğimizde bir şeyle karşılaştık, bir intihar vakası duyduk orada; Ramazan Akbaşlı. Bu, 22 Şubat’ta intihar etmiş, kurtarılmaya bayağı çalışılmış ama sonrasında da araştırdık ki çok etkin bir soruşturma yapılmış. Yani savcılık gitmiş, otopsi sağlıklı yapılmış, infaz koruma memurları gerekli tedbirleri almış ama sonuç engellenememiş. Burada idarenin bir kusuruna biz rastlayamadık ama kusuru olup olmadığını nasıl anlayabiliriz? Etkin soruşturma yapılarak. Yani gerçekten maddi gerçeğe ulaştığımızda ne devlete ya da devletin uygulayıcılarına ya da kamuya, idareye bir yük gelmez. “Kardeşim bu iş böyle oldu; işte belgesi, işte delili; biz gereği gibi araştırdık.” deriz,

hem de alınımız ak olur. Ama bir şeyler kapatılıyorsa, etkin soruşturma doğru düzgün yapılamıyorsa bu şaibe bizim üzerimizde, iktidarın üzerinde kalır ve bunu kullanmak isteyen de istediği gibi kullanabilir; buna da fırsat vermemek lazım.

Şimdi, buradan başka bir yere bağlayacağım, sizinle paylaştığımız konu hakkında Sayın Başkanım ama... Görüş, çocuklar hepsine katılıyoruz; gayet de iyiydi, çocukların durumu özellikle iyiydi. Şuraya bağlayacağım: Şimdi, sizinle bir husus paylaşmıştık. Bu, sizin şahsınıza, daha doğrusu Başkanlığımıza sunduğumuz bir dilekçe, 5 Haziran 2021’de İstanbul Esenyurt’ta yaşanan bir olay. Şimdi, olayı çok kısaca özetlemek isterim: Sitenin karşısındaki bir kafede sitenin güvenlik görevlisiyle birileri kavga ediyor -Kavgada bir de sivil polis memuru varmış- Bu kavgaya sitenin güvenlik görevlisinin oğlu dâhil oluyor, kavga büyüyor vesaire; polisler alıyor, karakola götürüyor. Bu arada olayla hiç alakası olmayan sitenin güvenlik müdürü “Ne oldu? Benim personelimi de almışsınız.” diye karakola gittiğinde -işte, ifadeler üzerinden, tanık ifadeleri üzerinden bunu çıkarıyoruz- gözaltına falan alma işlemi yok, zaten taraf da değil ama adamı mutfağa alıyolar. Mutfaka alma sebepleri de “2 taraf da kapalı.” diye beyanlar var ama görüntülerde her 2 tarafın da kapısının açık olduğu görünüyor vesaire; adam gece bir gibi gidiyor, daha doğrusu bir gibi ölüyor, dört gibi ailesine öldüğü bildiriliyor. Ne olayla alakası var ne taraf, bir sürü bir şey ama muhtemelen “Vay, polise nasıl yaparsın?” diye -olayın gelişiminden böyle algılıyoruz- orada bireysel şiddet kullanma işte... Mesela kameralarda içeriden, mutfaktan çıkan 2 polis memurundan birinin elini sarması, birinin buzlaması; bütün her şey var, o kadar açık ki olay ama buna dair hiçbir soruşturma açılmamış.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Var soruşturma.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bakın, bir ifade alınmamış, bir gözaltı yok, hiçbir şey yok, soruşturma yoktu geçen haftaya kadar; bununla ilgili talepte bulunduk; 2 hafta oldu Sayın Başkanım. Gidelim, işte, cumhuriyet başsavcısıyla görüşelim, valiyle görüşelim, Emniyet Müdürüyle görüşelim. Ya, kim yapmış? Bu adam burada nasıl ölmüş? Ki adam ifadeye göre “Bende stent var, ben şeker hastasıyım, yapmayın.” diyor, bağırıyor ama buna dair hiç etkin bir soruşturma yapılmamış. Etkin soruşturma yoksa ne oluyor? Hele bunun üstü kapanmaya çalışıyorsa bu işin ayağı siyasete kadar gidiyor yani o zaman siyasi bir otorite burayı korumadan bu işin sorumlusu, memurları, işte, oradaki amiri vesaire yargı önüne çıkartılamıyor algısı var, bu şaibe sizin üzerinizde kalır, iktidarın üzerinde de kalır. O yüzden, etkin soruşturma yapabilmek için bir inceleme talep etmiştim, etkin soruşturma bu anlamıyla burada çok önemli, yeniden bunu talep ediyorum.

Şimdi, açık görüşlerle ilgili, pandemiden beri açık görüş yapılamıyor, hep kapalı görüş var. Sanırım sadece Sincan’da telefonla görüş yani görüntülü görüş uygulaması için bir altyapı başladı ama diğer cezaevlerinde şu anda yok; mahkûmlar çok uzun süredir açık görüş yapamıyor. Şimdi, ben Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcımızla da görüştüm, özellikle şunu sordum: Mahkûmların aşılması ne aşamada? “Dışarıdaki insanların aşılmasıyla aynı periyodikte gidiyor yani yaş sınırına göre mahkûmların sırası geldiğinde biz aşıyoruz.” dedi. Şimdi, infaz koruma memurlarının ve cezaevi görevlilerinin de hepsi aşılandı. E, 1 Temmuz itibarıyla madem eski uygulamaya geçtik, normale geçtik, her taraf açıldı; e, bu noktada mesela, bu bayramda niye açık görüş yaptırmıyoruz? İnsanlar da aşılandı, çok uzunca süredir açık görüş yapılmıyordu, açık görüş bu bayramda uygulanabilirdi, yapılabilirdi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdür Yardımcım, not alıyorsunuz değil mi bütün bu konuları?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Alıyorum Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani bunlarla ilgili doyurucu cevaplar bekliyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Tamam efendim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani hem ülkemiz açıldı, tabii...

Bir de son olarak bağlıyorum; çünkü başvurumuz 7.700, biz de Komisyondaki uzman arkadaşlarla görüştük. “Biz bu başvuruları ya sistemden görelim, bize de düşün, kim ne diyor görelim ya da her bir başvuruyu bize ulaştırın.” diye bir talebimiz oldu. Komisyondaki arkadaşımız da dedi ki: “Ben tek bir memurum, ben bunun altından kalkamam.” Şimdi, Komisyona geliyor, biz başlıkları biliyoruz, şu kadar, sayılar şu kadar falan ama içeriklerinden haberdar olamıyoruz. Arkadaşların, uzman arkadaşın, oradaki yetkili arkadaşın, e, tek arkadaşla yetişmesine, niyetine, iradesine, gizlemesine veya her şeye bağlı; şimdi, o yüzden bunları da bize açabilecek bir sistem kurulabilmeli bence yani bu başvurular bir taranabilirse, en azından Komisyon üyesi arkadaşlar da başvurunun içeriğini görürse daha rahat takip edebiliriz, daha iyi sonuç alabiliriz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Burada amacımız gerçeğe ulaşabilmek; yani, samimiyetle, gerçekten “Sorun ne?” “Sorun şurada bu.” “Bu sorun nasıl çözülür?” “Önerimiz bu.” Tartışırız, fikir birliğine varırız, varamayız ama bir şekilde sorunu çözmek gerçekten ülkemize katkı sunmaktır, ben böyle düşünüyorum. Bizim bu Komisyonda “Aman iktidarın lehine olur.” “Aman muhalefetin lehine olur.” diye bir düşüncemiz hiç olmadı, gayet uyumlu çalışıyoruz, bu önerilerimiz de dikkate alınırsa uyumumuz da artar, ülkemize yaptığımız hizmet de artar diyorum.

Sabrınız için teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, bu İstanbul Esenyurt’la ilgili olarak çalışma başlattık Sayın Vekilim, değerli Ali Haydar Hakverdi. Yani özellikle bizim bu noktadaki hassasiyetimizi biliyorsunuz, inşallah sizinle de irtibat hâlinde olacağız.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bir gitsek, çok sevinirim, hazırız diye düşünüyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, anladım; inşallah, inşallah.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hani yerinde inceleme -sormuştu Sayın Vekilim- yerinde inceleme mesela bu, bence bu bizim görevimiz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah, eyvallah.

Şimdi söz sırası...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çok kısa bir şey söyleyecektim, rehabilitasyon.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Çok özür dilerim, atladım, çok özür dilerim.

Ben ilk defa rehabilitasyonun olduğu cezaevine gittim; orada, dediği gibi Sayın Başkanım, çıkmak istemiyor bazıları ama bazıları da artık ıslah aşmasını geçmiş, ıslah edilmeleri mümkün değil, e, zaten ceza çekmeleri de mümkün değil. Burada, özellikle rehabilitasyona dair -Sayın Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcımızla da konuştuk- bir kanun çıkarmak gibi bence bir görevimiz var; yani onların durumunu tespit edelim çünkü Adli Tıp rapor vermiyor, e, doktor ayrı bir şey, işi kolluğa atıyor; kolluk da suçun nevine bakıyor, “Oo, olmaz, bu tehlikeli suç.” diyor. “Tehlikeli suç” dediği zaman çıkamıyor; ciddi anlamda bakımları var ve ne ıslahı mümkün ne bir daha suç işlemeleri mümkün. Bunlara dair mutlaka bir kanun çıkarılmalı, gerekirse bunlara dair bir af çıkarılmalı ve tahliye edilmeli diyorum. Buna ilişkin bürokrat arkadaşlar çalışırsa gerçekten biz de o taşın altına elimizi koymaya hazırız.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Hüseyin Bey, sıra sizde, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kıymetli hazırun, değerli milletvekilleri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, gerçekten önceki raporlarla mukayese ettiğimizde çok daha ayrıntılı bir rapor olduğunu görüyoruz; öncelikle bu emeği görerek, bunu takdir ederek, teşekkürlerimizi sunarak başlamak istiyorum. Tabii, bununla birlikte bizim muhalefet şerhimiz var hani olumlu yönde düzenlemelerle birlikte hâlen devam eden sorunlar var. Aslında, bu çıplak arama mevzuu hâlen tüm gerçekliğiyle ortada duruyor ve biz de sadece isim değişikliğinin yeterli olmayacağını düşünüyoruz. Çünkü hani biraz işin tarihsel belleğine de baktığımızda cezaevleri Michael Foucault’un söylemiyle, onun ifadeleriyle bakarsak 17’nci yüzyılda ortaya çıkıyor, yaklaşık üç yüz yıllık bir tarihi olan bir durum karşımıza çıkıyor. Tabii, hani Türkiye’de ve dünyanın başka yerlerinde farklı dönemlerde cezaevlerinde hem isim değişikliğine de gidildi birçok konuda, mesela, örneğin, cezaevlerinin ceza infaz kurumları ya da kampüsler artık böyle mega ceza kentler diyebileceğimiz şekilde her gün isimleri değişiyor. Ama bu durum sadece hani bir nevi isimlerin sempatikleştirilmesi anlamında kalmamalı, gerçekten de artık modern hukukta insan hakları temelli, insan onuruyla bağdaşmayacak tüm uygulamaların devreden çıkması konusunda da gerçekten de sürekli bir gelişim katetmesi gereken bir gerçeklikle karşı karşıya kalıyoruz.

Tabii, dediğimiz gibi, çıplak arama mevzuu hiçbir suretle bir isim değişikliğiyle üstesinden gelinebilecek bir mesele değil.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben, bir saptama yapmak istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Araya girme, sonra...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Müsaadenizle... Tabii, sonra, tabii tabii...

Teşekkürler.

Şimdi, tabii, bununla birlikte muhalefet şerhimizde de yazdığımız üzere, örneğin, Van Ceza İnfaz Kurumu kampüs incelemesi, değerlendirmesi kısmında yaklaşık bir iki tane de somut hani daha öncesinde de bize gelen ve orada da Fatma Kurtulan Vekilimizin Komisyonla birlikte yaptığı görüşmelerde de yine bunların teyit edildiği durumlar da yansımış durumda. Birçok konuda tabii, mevzuattaki yetersizliklerle birlikte aslında, mevzuatta yer olmamasına rağmen hani “denetim eksikliği” mi diyelim ya da “Denetimin daha da yoğunlaştırılması mı gerekiyor?” diyelim, bazı durumlarda hani istismara ya da keyfiyete uygun bazı durumlar karşımıza çıkıyor. Ben de avukat olarak, hukukçu olarak birçok defa hani bu durumla bire bir karşılaştım, suç duyurularında bulundum. Evet, dediğimiz gibi, çoğu zaman bunlar bireysel de olabiliyor ya da bir yönetim şekli hâlinde de maalesef karşımıza çıkabiliyor bu durumlar. Tabii, bununla mücadele etmek yine, hepimizin de aynı zamanda görevi.

Bu kelepçeli muayene durumu da gerçekten artık aşılması gereken bir husus çünkü sürekli karşımıza çıkıyor. Hani yapılan başvuru sayılarına da zaten baktığımızda cezaevlerinden bu kadar yoğun bir başvuru yapılması aslında, cezaevlerinde hem Komisyonumuzun işlevselliğinin biliniyor olması olumlu bir durum ama bununla birlikte cezaevlerinde de birçok sorunun da aslında hâlen devam ettiği anlamına da gelebiliyor. Özellikle, son yapılan düzenlemelerle idare ve gözlem kurullarının kararlarına hani bağlanması koşullu salıverilme ya da tahliyelere ilişkin, denetimli serbestliklere ilişkin, o durumlarda da gerçekten birçok yerde artık keyfi durumlar karşımıza çıkıyor. Şu an emin olmamakla birlikte sanırım, İzmir’de mesela, şey itibarıyla ret gerekçesi arasında “çok kitap okuma” yazılmış, çok kitap okumayı idare...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Nasıl?

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkanım, ben size direkt isimleri de verebilirim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi söyleyin, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcımız burada, hemen olaya el koysun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yok, yok, tabii, ben birazdan kendisiyle paylaştım, hani vakit kaybı olmaması açısından...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yok, yok, biz bekleriz, vakit kaybı olmaz Hüseyin Bey. Böyle bir kitap okuma konusu eğer kişiyle ilgili verilecek bir kararda etken olarak gösteriliyorsa bu ciddi bir problem ama bunu bilmemiz lazım Hüseyin Bey. Bu, somut olarak...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yok, yok, şu an danışman arkadaşım sanırım burada, ben isim olarak vereceğim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hayır, karar var mı elinizde, böyle bir karar?

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Karar olarak değil de ama şey kısmı bize iletilmişti, mektup olarak da iletilmişti, biz...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Öyle bir şey yok, hayır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Durun ya, Oya Hanım.

Lütfen, arkadaşlar ama ya...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, lütfen hani...

Bu durum gerçekten hani şu hususu öncelikle atlamamamız gerekiyor, evet, arada 1'inci parti, tabii, artık sistem değiştiği için iktidar muhalefet değil de 1'inci parti, 3'üncü, 5'nci parti fark etmiyor da... Hani bu durumu aşmamız gerekiyor özellikle. Biz, tutup da bugün konuşulduğu itibarıyla hadi, muhalefetten bir ifade geldiğinde peşinen reddetme iktidarın görevi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öyle bir şeyimiz yok.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yani arkadaşlar için söylüyorum, milletvekili arkadaşlar için söylüyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Siz bana söyleyin.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yok, yok yani genel itibarıyla... Hayır, bu durum ama ister istemez insicamı da bozuyor, Komisyonun mehabetine de gölge düşüyor; yani biz buraya tartışmaya değil, sorunlara çözüm üretmeye geliyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah, aynen öyle.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Bizim derdimizi söyleyeyim hatta açık açık yani vallahi, benim derdim üzüm yemek de değil, üzümü de halk yesin, bağı da dövülmesin, üzümü de halk yesin hani tutup da buraya bire bir kimseyle tartışmaya gelmiyorum, onu söyleyeyim. Rica ediyorum lütfen, bu konularda karşılıklı tartışmaya girmeyelim, bir iddiamız olur, araştırılır, olmadı, çıkarsa da söylenir en azından, biz de kabul ederiz hani onu söyleyeyim peşinen.

Dediğim gibi, bu keyfi disiplin cezaları durumu karşımıza çok çıkıyor, bu konuda çok şikâyet geliyor bu idare ve gözlem kurulu kararlarına ilişkin. Yine, mesela, örneğin, daha önce de gelmişti, İzmir Ceza İnfaz Kurumundan ve yaklaşık üç gün, dört gün Antalya L Tipi Kapalı Cezaevinden yeni yapılan S Tipine yapılan sevklerde de yine 20 tutuklu, hükümlünün -aslında şey itibarıyla- bir darp durumu olduğu iddia edildi yani "iddia" diyorum çünkü bize bu şekilde iletildi öyle söyleyeyim. Aileleriyle de yaptıkları görüşmelerde ki aralarında daha önce hani benim müvekkilim olan bir iki kişi

de vardı, burada yine çıplak arama durumuyla karşılaşma, sevke itiraz etme durumunda yine bir hani direkt darp ya da artık –şey itibarıyla- zor yetkisinin aşılması durumlarıyla karşı karşıya olduğumuz duruma ilişkin iddialar var.

Yine, burada Kürtçe konuşmaya dair de bazı iddialar var hani cezaevindeki bazı personellerin “Siz burada Kürtçe konuşamazsınız, burası Türkiye Cumhuriyeti, burada sadece Türkçe konuşacaksınız.” şeklinde kendilerine baskı yapıldığına ilişkin de beyanlar söz konusu.

Yine, ters kelepçe durumu karşımıza burada da duruyor. Hani bunları tabii, söylerken dediğim gibi, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Ali Haydar Vekilimizin, Ali Haydar Bey’in de belirttiği üzere, tabii, su sorunu ya da soğuk, sıcak suya erişimde sıkıntılar gibi durumlar zaten rapora da yine yansımış durumda. Yalnız rapordaki mesela, şey itibarıyla demin belirtildiği üzere söyleyeyim, yemek konusunda örneğin “Akşam yemeği çok yağlı geliyor.” şeklinde şikâyetler konusunda hani olumsuz yönde beyanda bulunanların kasıtlı olarak böyle söylediğine ilişkin bir beyan var. Mesela, burada bir niyet okuma mı oluyor yoksa “Gerçekten, öğle yemeğinde sıkıntı yok ama akşam yemeğinde var.” diyorlar. Çünkü bu şey itibarıyla evet, gerçek anlamda şunu söyleyeyim: Örneğin, yazın akşam yemeklerinin daha yağsız olması tercih edilebilir hani burada sadece bir kötü niyet ya da kasıtlı durumun olduğunun peşinen kabul edilmesini ben doğru bulmuyorum, onu söyleyeyim yine.

Yine, bugünlerde özellikle, sürekli hem tarafımıza da iletilen hem ailelerin hem tutuklu ve hükümlülerin beyan ettiği üzere, pandemi sebebiyle yapılmayan açık görüşler... Hani bu durumu gerçekten de daha önce hem Adalet Bakanlığına hem de Ceza ve Tevkifevi Genel Müdürlüğüne de sorduk, şu an net bir cevap alamadık, şu aşamada yeni bir düzenleme söz konusu olarak gözüküyor, bu durumun -gerçekten ki önümüz bayram- aşılması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, özellikle, sürekli şikâyet gelen cezaevlerine ilişkin daha yoğun bir mesai harcanması, belki de bazı sorunların daha çabuk, daha ivedilikle hallolmasına, bazı sorunları yerinde tespit edip birlikte bir çözüm üretebileceğimize inanıyoruz.

Bir de son olarak açlık grevleri eylemi var cezaevlerinde Sayın Başkan. Açlık grevi yaklaşık sanırım, 230’lu günlere ulaşmış durumda, tabii dönüşümlü oluyordu bu, iki haftada bir başka bir ekip devralıyordu. Tabii, bilindiği üzere, mevzuat gereği, yasa gereği hani ulusal, uluslararası hukuk gereği de açlık grevi eylemine girmek hani yasaya aykırı bir durum değil, insanlar açlık grevi eylemine girebilir. Ancak birçok cezaevinde bu durum mahpuslara, işte, tutuklu ve hükümlülere yani bu açlık grevinde bulunanlara karşı hani disiplin cezasına varabilecek şekilde sanki suç işliyorlarmış gibi uygulamalarla karşı karşıya kalınıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu Van ve İzmir Cezaevinde böyle bir iddia gelmedi bize de... Geldi mi?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Geldi. İzmir Cezaevinde Değerli Başkanım, iki dakika...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, dur şimdi, araya girmeyelim, sonra.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkanım, müsaadenizle ben bitireyim. Yani şey itibarıyla, bu şekilde iddialar var ve görüldüğü kadarıyla hani bu açlık grevlerinin dediğim gibi, süresinin hani dönüşümünün azalacağı ve sağlık sorunların da meydana çıkabileceği göz önüne alındığında hani şu aşamada en azından buna dair de bir dikkatimizi çekmemiz gerekiyor diye düşünüyorum, en azından şimdiden bazı sorunların önüne geçelim diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben teşekkür ediyorum Hüseyin Bey.

Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, sizden bir konuda belki yanınızda hazır bir bilgi yoktur, bu arama konusunda beden çukurlarında ne gibi suç unsurları buldunuz? Bize bir örnek verin, ben biliyorum da.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Uyuşturucu, flaş bellek... Hepimiz biliyoruz Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir versinler.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Kayda girsin.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Pardon ama Ali Haydarcığım, ben bir şey istedim yani, müsaade ederseniz hemen açıklığa kavuşturalım, iyi niyetli bir şekilde çalışalım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Peki, Başkanım tamam.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi bir diğer konu, bu açık görüş ve bayram meselesi ile ilgili de bir hazırlık var mı yok mu? Bizim mahkûmlara bu süreçte, buradan vereceğimiz bir müjde olur mu olmaz mı bir bakalım?

Yani şimdi, son söz Enis Bey'in

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sen bizi kapattın Başkanım!

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Ben size takdim edeyim problem değil.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yok, sizin için söylemiyorum, son söz deyince hani bizi kapattın.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Şaka yaptım, efendim, anladım, anladım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama istenen sözler belli, burada son söz gözüküyor.

Enis Bey, buyurun.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Estağfurullah, efendim.

Bu Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu raporlarını ben de açıkçası çok büyük bir şaşkınlıkla okudum, çok emek sarf edilmiş buna ama rapordan çok şunu ifade edeyim: Böyle bir Komisyonun bizatihi infaz kurumunu ziyareti başlı başına bir olaydır yani bunu bilmekte yarar var. Yani halkın vekillerinin hükümlü veya hükümsüzlüleri ziyareti ve onları dinlemesi başka bir algıdır, başka bir moraldir içerideki adam için onu... Yani hayırlı bir iş yapıyorsunuz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yapıyoruz.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – İnşallah, artık ben de başlayacağım, onu kastettim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İnşallah.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – İkinci olarak; çok kısa gitmek istiyorum efendim, bu raporları okudum. Meselenin özüne dair bir itirazım var, o da şu: Hükümlü ve hükümsüzlü sayısının çok yüksek olmasının getirdiği pratik sorunlar var burada, yani bakın, neden bahsediyoruz? Sudan bahsediyoruz, bildiğim kadarıyla çoğu infaz kurumunda su sayaca bağlıdır doğru mu Sayın Genel Müdür Yardımcım? Kişi başına hesaplanır yani o sayaç.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Doğru.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Şimdi, eğer 20 kişilik bir koğuş yaptıysanız burada da 60 kişi yatıyorsa o sayacın aslında fiili hiçbir durumu yoktur, yani kimin kullandığı belli değildir, nasıl kullanıldığı belli değildir, bahçe sulamada da kullanır, kibarca sırf protesto amacıyla diyeyim, akar bırakır sabaha kadar tuvalette suyu vesaire vesaire yani sayı bir kere önemli. Yani, ya yeni bir yer yapacaksınız ya bu kadar adam almayacaksınız içeri; birincisi bu.

Kitap meselesi, kitap içeride yer tutan bir şeydir, sadece okunan değil, bazı yerlerde 2 tane kitabı, bazı yerlerde 12 kitabı vermelerinin sebebi koğuş sayısına bağlıdır. Bir örnek vereyim: İçeri sokabileceğiniz tişört, ayakkabı, külot sayısı da sınırlıdır, o da yer tutmaması açısından çünkü bu yer tutma meselesi sonunda kanlı kavgaya yol açar, ihtilafa yol açar, tartışmaya yol açar. Yani bakın, hükümlü, hükümlü sayısından nerelere geldik?

Aynı şey spor meselesinde çıkar karşınıza. Bir hapishanenin spor imkânları belli yani açık -ki o tercih edilir tabii- havada spor yapmak için haftada bir mesela bir koğuşun izni vardır. E, şimdi eğer sayı 2'ye katlandıysa, 3'e katlandıysa ki özellikle 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonra cezaevlerindeki sayı birdenbire çok arttığı için mesela, iki haftada bire indi 2017'de bu süre, üç haftada bire indi 2018'de çıkış süresi yani bu sayıya dikkat etmemiz gerekiyor, onu kastediyorum. Bu bizim yapabileceğimiz bir şey değil, biliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Bu konuyla ilgili ikinci mesele; cezaevleri yönetimi, Sayın Ceza Tevkifevleri Genel Müdürü Yardımcısı orada oturuyor ama sadece onlara ait değil bu mesele, mesela, aramadan şikâyet ediliyor, jandarma araması diye bir şey vardır, doğru mu? Jandarma, infaz memurlarına haber vermeden hatta hapishane müdürlerine haber vermeden birdenbire girer ve arama yapar. Şimdi infaz memurları başkanlığındaki arama bir gün önce olduysa jandarma da bunu bilmiyorsa ertesi gün arama yapıyorsa burada bir koordinasyon eksikliği var gibi geliyor bana. Kim kimi denetliyor? Bunu da bir oturup tartışmakta fayda var.

Yine, buna bağlı olarak kelepçe meselesi. Şimdi, bakın, efendim çoğu cezaevi artık kibarca infaz kurumu diyeyim, kampüs yani çoğunun hastanesi aslında koğuşlara en fazla 200 metre fakat Jandarma Yönetmeliğinde kelepçe yönetmenliğine mugayir, aykırı bir işlem var yani 50 metre gideksen kelepçe takıyorlar adama, onu götürdüğünde de doktorun yanında da çıkarmıyor. Bu aslında bir yönetmelikle, cezaevleri yönetmeliğiyle düzenlenebilecek bir şey, o kadar problemlili bir şey değil zaten çünkü kelepçe yönetmeliğine göre kelepçe özetle, bir; kişinin kendisine, iki; karşısındakine zarar vermesi durumunda, üç; kaçma şüphesi olması durumunda takılır. Başka bir durumda cezaevinin ortasında adama kelepçe takmanın ne âlemi var, yani infaz memurunda akıl yok mu? O koğuştan çıkarıp ana kapıya getirene kadar kelepçesiz getiriyor, ana kapıdan hastaneye gidilecek 50 metre için kelepçe takılıyor ve bu doktorun önünde de tekrar ediliyor, bunun bir mantığı yok ama demin söylediğim olaya geliyor. Bakın, sağlık konusu da aynı öyle. Bugün biliyorsunuz çoğu adli cezaevinde sağlık hizmetlerinden aile hekimliği sorumlu. E, oraya doğru düzgün atama yapılmıyorsa, boş kalıyorsa, ne bileyim ihtisasa çalışıyorsa doktor hanım ya da doktor bey üç ay hapishanede doktor olmadığı da oluyor. E, ne oluyor? Eğer kampüste o yerleşkedeki başka bir infaz kurumunun doktoru 2 yere bakmaya çalışıyor.

Bakın, çok güzel bir şey yaşamışsınız siz İzmir Cezaevi'nde yani bir oyun sergilenmiş; doğru mu? Bu oradaki eğitim temsilcisinin yani Millî Eğitim temsilcisinin başarısı, bazı yerlerde o da yok. İntihardan bahsediyorsun, ortalama cezaevlerinde intihar ben size söyleyeyim iki haftada, üç haftada bir olur, net söyleyeyim bunu size; herhangi bir şeyle istatistiki olarak da bunu teyit ederler herhalde. Bunun da sorumlusu demeyeyim de oraya atadığınız psikiyatrist, daha doğrusu psikolog 2.800 kişiyle nasıl başa çıksın? Bir kişi 2.800 mevcut. Yani, burada bir.az daha genel düşünmemiz gerektiğini düşünüyorum; özellikle bu Alt Komisyonun Sayın Başkanım, iyi niyetinden hiç tereddüt etmediğim için bunu rahatlıkla söylüyorum.

Son olarak infaz memurları meselesi. Ya, adam orada gerekirse adam ayırmak için kavgaya göğüs göğüse giriyor; ya, bu adamı güvenlik sınıfına almamanın bir âlemi var mı? Bu adam idareci falan değil, Maliye Bakanlığına belki 5 defa, 10 defa girişimde bulunuldu -benim bildiğim kadarıyla- yine bu Mecliste geçmiş dönemde yani 25-26'ncı dönemlerde. Artık buna bir çare bulmamız lazım yani bu adamların yaptığı işin, infaz memurlarının idari, mali işler kapsamıyla, sınıfıyla hiç bir alakası yoktur.

Son olarak çıplak aramaya değinmek istemem ama bakın, o noktaya gelene kadar kayıt vardır. Cezaevinde koğuşun içinde izlenirsiniz, BBG evi gibi yani hatta biraz arkanı dönüp falan otursan uyarırlar yani, yüzünü görelim yanlış anlama yani öldün mü kaldın mı diye çünkü o tip şeyler de oluyor bazen. Adam oturuyor orada ölüyor, ertesi sabah haberin oluyor kapı açıldığında falan. Dolayısıyla, o noktaya nasıl geldiğini anlatırsanız mahkûma yani o noktaya kadar zaten her şey belli, ayakkabının topuğuna bakılır, kemer yasaktır, saat yasaktır, kalem yasaktır, yasakoğlu yasaktır; şimdi, oraya gelene kadar zaten bir aramadan geçiyor bu şahıs, ilave niye şüpheyle bunun yapıldığını mahkûma yani hükümlüye, hükümözlüye... O tespit yapıldıktan sonra bu böyle bir siyasi tartışmaya...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Eğitim şart yani.

KADRİ ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Hocam, öyle demeyeyim de anladım sizi; ya o kamera zaten o ana kadar her şeyi kaydediyor, ondan sonra bu işi keyfi mi, zaruri mi inanın siz ben bile anlarız.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ama girişte kastediyoruz çıplak arama dediğimiz zaman.

KADRİ ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Efendim, oraya geldiğinizde zaten.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yani koğuşun içindekini söylemiyoruz.

KADRİ ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Hayır, hayır, şöyle: Ben anlıyorum efendim sizi. Bakın ben size şöyle arz edeyim Oya Hanım, avukata gidiş gelişte 4 defa aranırsın, avukata gidiş gelişte. Ayakkabı çıkar, yeri gelirse her şey iner yani bu adamların yaptığı pratik bir iş. Şimdi bu da kayıt altında yanlış anlamayın yani bu adam keyfi yapıyorsa o kamera onu görüyor. Yani bunlar varken, bu kadar tespit varken elinde boşuna tartışmamak lazım yani çıplak aramanın niye zaruri olduğunu, niye böyle bir şeye ihtiyaç duyulduğunu bence ceza infaz kurumu müdürlükleri ya da Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü çok rahat anlatabilir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet.

KADRİ ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Ve bizim üzerimizdeki siyasi, ne diyeyim?

EROL KAVUNCU (Çorum) – Baskı.

KADRİ ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Baskı demiyorum da...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Talebi.

KADRİ ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Talebi ortadan kaldırır.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben çok teşekkür ediyorum.

Bütün arkadaşlarıma katkıları için teşekkür ediyorum öncelikle.

Öncelikle bir kere şunu söyleyelim, Komisyonumuzun 27'nci Dönemin başından itibaren oluşturduğu bu Ceza ve Tutuklevleri Alt Komisyonuyla beraber çok ciddi anlamda çalışmalar yapılıyor, iddiaları kayıt altına alınıyor, sonra değerlendirmeler yapılıyor, tespitleri değerlendiriliyor ve bir rapor hâline getiriliyor. Hepimizin ortak amacı, özgürlüğünden mahrum bırakılmış belli koşullarda yaşamak durumunda kalan hükümlü ya da tutukluların sırf tutuklanmış olmak ya da hükümlü olmak durumunun olağan koşullarının verdiği ızdırabı aşan bir mahiyet kazanmaması için, temel hak ve hürriyetlerinden

olabildiğince yararlanması için bir çalışma yapıyoruz; Cezaevleri Genel Müdürlüğümüz bu anlamda bir yerde bu çalışmalarımızın bir partneri gibi ve bizim değerlendirmelerimizi not alıyorlar ve buna mukabil adım da atıyorlar. Nitekim bütün arkadaşlarımızın takdir ettiği gibi öncesinde İnsan Hakları Eylem Planı hazırlanırken ve bu bir Eylem Planı hâline getirilip açıklandığında da gördük ki özellikle bizim cezaevleriyle ilgili raporlarımızın bu noktada çok önemli bir girdi sağladığını ve koşulların değişmesine, oradaki insanların talep ve beklentilerinin karşılanmasına ve Türkiye'nin demokratikleşme ve insan hakları görünümüne katkıda bulunacak bir sonuç ortaya çıktı.

Şimdi, bugünkü tartışmalar da çok değerli kesinlikle. Ki özellikle burada artık gördüğümüz şey şu ki Sayın Genel Müdür Yardımcım, belli konulara artık odaklanmış durumda cezaevleri. Yani öyle çok çeşit yok, çok tür yok. Gidilen yerlerde bunlar iddia, bunlar şikâyet, dolayısıyla, belli konulara odaklanmış durumda. Nedir bunlar? Bir tanesi şu: Sağlıkla ilgili durumlarda yani revire gittiğinde, sağlık ocağına gittiğinde, hastaneye gittiğinde kelepçeyle muayene durumu buna örnek. Onun dışında tabii, bu arama konusu geliyor. Onun dışında tabii, yayın, gazete, televizyon yayınlarıyla ilgili konular geliyor. Zaman zaman infaz koruma memurlarımızın mahkûm ve tutuklulara davranışlarındaki kaba ve yaralayıcı durumlardan şikâyetler geliyor. Tüm bunlara baktığımız zaman aslında bunların birazcık da hizmet içi eğitim diyeceğimiz özellikle infaz koruma memurlarının ve buralarda görev yapan kimselerin eğitimi, elbette bunlar üzerindeki disiplin, yaptırım ve gözetim faaliyetlerinizin kurumca çok düzenli bir şekilde ve hakikaten ön alıcı bir şekilde gerçekleştirilecek olması önem kazanıyor.

Şimdi, tabii, son dönemlerde özellikle Enis Bey'in de bahsettiği gibi yani çok sayıda tutuklu, hükümlü söz konusuydu; malumunuz geçtiğimiz aylarda bir infaz düzenlemesi yaptık ve buna mukabil belli bir oranda bu infaz düzenlemesiyle beraber cezaevlerinde bir rahatlama olduğunu görüyoruz ama Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün, Adalet Bakanlığımızın bu anlamda yeni fizikî şartları da hazırlayacak altyapı çalışmalarını da sürdürdüğünü de görüyoruz. Nitekim buradaki, bir cezaevindeki kalabalık koşulların nedeninin bu İzmir'deki deprem nedeniyle bir cezaevinin yıkılmasından mütevellit olarak diğerlerini oraya gittiğine ilişkin bir tespit var.

Şimdi, bu arama meselesi tabii, çok sık konuşuluyor, ben de birkaç kelime bu konuda kullanmak istiyorum. Şimdi, maalesef geçtiğimiz günlerde tam da Meclis kürsüsüne çıkarak bir arkadaşımız, bir milletvekili arkadaşımız şunu dedi: "Çıplak arama başlı başına bir işkencedir." Bu, kesinlikle kabul edilebilir bir şey değil. Ben şimdi çıplak aramayla ilgili olarak kendimce araştırmalarımı yaptım, çeşitli yerlerden bilgi edindim, sizler de bunu yapabilirsiniz; Venedik Komisyonu'nun tavsiye kararlarında var bu, çıplak aramayla ilgili yasal mevzuatın düzenlenmesi konusu ve kaldı ki bunun için sordum Sayın Genel Müdürüm, beden çukurlarında suç unsuru taşıyan mesela, ben biliyorum telefon çıkıyor, bildiğiniz cep telefonu. Şimdi, bunu yapmazsanız bunu nasıl yapacaksınız, nasıl çözeceksiniz? Peki, bunu yapmadığınız takdirde o insanın diğer birçok sayıda mahkûm ya da tutuklunun kaldığı o odada, o koşuttaki kişilerin can güvenliğini, emniyetini, disiplinini nasıl sağlayacaksınız? Bu arada bir denge kurmamız gerekiyor. Yani "çıplak arama" dediğimiz şey İngiltere'de de var, Avrupa Birliğinin tüm ülkelerinde de var, dünyada da var. Ha, buna çıplak arama dememiş, "Hadsiz arama." demiş, "Detay arama." demiş, "Nitelikli arama." demiş. Ama eğer sıkıntı şuyse bu konuda Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün bir çalışma yapması gerekir. Ya, bu süreci kötü niyetli kullanan, bu süreçteki kurallara riayet etmeyen birileri varsa o ayrı bir mevzu ama bu arama konusu ayrı bir mevzu; bu bir kurum ve bütün dünya tarafından kabul edilmiş bir kurum. O zaman dediğim gibi biz cezaevlerinin güvenliği, oradaki diğer personelin ve hükümlü ve tutukluların güvenliğini, disiplinin nasıl sağlayacağız? Baktığınız zaman bu mümkün gözüküyor. Şimdi, burada kurallar konulmuş: Arama odasına giriyor, bir kere kesinlikle tamamen çıplak bırakılamaz bu kişi; önce üstünün, sonra altının, ikisi bir anda alınmaz. Bir doktor marifetiyle önce uyarılır, denir ki "Ya, bak, bizim böyle bir şüphemiz var; senin

belli yerlerinde biz biliyoruz suç unsuru var, suç aparatı var. Bunu sen yap, çıkar kardeşim.” E buna rağmen yapmıyorsa, bak bir doktor marifetiyle bir hemcinsi tarafından... Ha, bu arada orada birtakım usulsüzlükler oluyorsa, orada birtakım hani iyi niyeti aşan şeyler oluyorsa o ayrı bir şey. Ama şimdi, kamuoyunun önüne çıkıp da “Çıplak arama işkencedir.” değil arkadaş. Yasal mevzuatta kayıt altına alınmış, hukuki çerçevesi konulmuş. Biz bunu nasıl söyleyebiliriz bu Komisyonun üyeleri olarak? O zaman diğer hükümlülerin ve tutukluların canını, disiplinini, düzenini nasıl koruyacağız?

İnsan hakları meselesi gerçekten de zemin olarak kötü niyetlilerin suistimaline çok müsait bir alan; bunu kabul edelim, bu dünyada da böyle. Dolayısıyla, biz her iddiayı ve her şikâyeti çok ciddi bulalım, üzerine gidelim, değerlendirmesini yapalım; bununla ilgili olarak sağlanabilecek ne gibi alternatifler, koşullar, tasarımlar, düzenlemeler olacaksa bunları yapalım ama bunu kötü niyetli olarak kullanmak isteyenlere, bunu bir istismar zemini olarak değerlendirmek isteyenlere de fırsat vermeyelim. Şimdi, ben de bakıyorum burada mesela, bazı cezaevlerinde, işte yüksek güvenlikli cezaevinde “Yemekler benim midemi hasta etti.” diyor. F tipi yüksek cezaevindeki diyor ki: “Yemekleri beğenmekle ilgili bir sorun yok.” ama yemekler aynı yerden geliyor, açık cezaevinden geliyor. E nasıl oluyor bu? Bunu da sorgulamamız gerekmez mi? Sorgulamamız gerekir.

Netice itibarıyla -çok fazla uzatmayacağım- iyi niyetli bir şekilde Komisyonumuzun her türlü siyasi kaygıdan uzak olarak, ideolojik kaygıdan uzak olarak mahkûm ve tutuklularımızın sadece bu konulardan mütevellit kendilerinin uğramış olduğu birtakım ızdırabı yaşamamasını sağlamamız lazım ama diğer taraftan cezaevlerinin de güvenliğini, orada bulunanların canını emniyet altında tutacak tedbirleri de geliştirmemiz lazım. Esasen önemli olan, yine söylüyoruz özgürlükler ve güvenlikler dengesini burada çok iyi bir şekilde ifade etmemiz gerekiyor.

Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, size söz vermeden önce mesela, bu kelepçeli muayene konusu; bildiğim kadarıyla Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü Ve Tutukluların Sevk Ve Nakiller İle Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol’ün 38’inci maddesi... Doğru mu?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Doğru Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, burada şu oluyor... Şunu öğrenmeye çalışıyorum: Cezaevinde bir sağlık ocağı var, cezaevinin içinde, kampüsün içerisinde. Bunu, tamam, o mahkûm olarak bulunduğu mahalden, o koğuştan çıkardıktan, cezaevinin o kampüs binasının dışına çıkardıktan sonra 100-200 metreye götürürken kelepçe takıyor musunuz? Teker teker hani bir sormak istiyorum yani burada bir açıklığa kavuşturalım bu konuyu artık, bunu bize bir anlatır mısınız?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Hemen...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani olması gereken durumu bize bir anlatın; olan durumla ilgili bir şey varsa, arada bir mesabe varsa, bir fark varsa bununla ilgili; mesela, benim kanaatim -raporunuz da çok güzel, arkadaşlarla protokolde bir düzenleme yaparak- doktor bunun kelepçeli muayene edileceğini söylüyorsa, bildiriyorsa gerekçesini de söylemeli.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ve bu gerekçe mahkûm ya da tutuklu tarafından da bilinebilmeli.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Evet.

Sayın Başkanım, kurumdan ayrıldıktan sonra hükümlü...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Kurum” derken nereyi kastediyorsunuz Sayın Genel Müdürüm?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – “Kurum” dediğimiz bizim için bir kampüs yerleşkesini düşündüğümüzde burada diyelim bir T tipi var, 2 T tipi var ve bir de kampüs hastanemiz var. O bir kurumdan ayrılmadır, artık orada biz dış güvenlik görevlisine teslim ederiz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bahçede de olsa dış güvenlik görevlisine...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Doğrudur Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Orada, artık, bizim üçlü protokolümüze göre tamamen Jandarma görevlilerinin inisiyatifinde olan bir durumdur bu.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım. Peki, sağlık ocağına gitti, kampüsün içerisinde, orada bir doktor var, jandarma içeriye girmeyecek yani doktor talep ederse.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Evet, doğru.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, orada kelepçeli mi muayene ediyoruz o arkadaşı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Normalde hayır Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Normalde hayır!

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Normalde hayır. Doktorumuzun, bu şekilde bir mahkûmun saldırgan tavrı olduğuna ya da buna ilişkin herhangi bir karine var ise buna ilişkin bir talebi olursa o zaman kelepçeli güvenlik önlemlerine başvurulabilir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, bir şey sormak istiyorum; burada bulunan doktor arkadaşlar genelgeçer bir şekilde her mahkûma bunu istiyor mu?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Hayır Sayın Başkanım. Şimdi, “her mahkûm” derken burada, her mahkûmun bir profili var. Saldırgan davranışları bulunan, özellikle mesela psikopati tavrı bulunan mahkûmlar...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doktor bunu nasıl biliyor?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, burada gözlem önemli, dosyası önemli, bunların hepsinden...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Dosyayı önceden doktora veriyor muyuz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Yani doktorda mutlaka bir sağlık öyküsü vardır bununla ilgili.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ha, tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Hem huzurda gözlemlenen hâli ve dosyasındaki diğer bilgileri bir küll olarak değerlendirir ve bu konuda doktorumuz bir karar verir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, doktorumuz karar verir, dışarıya gittiği zaman da aynı şey zaten geçerli.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Doğru Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım.

Şimdi, doktorla ilgili ne söylenebilir arkadaşlar? Yani doktorun böyle bir talebi söz konusuysa, onu muayene edecek olan kimse “Bunu ben bu şekilde muayene etmek istiyorum. Bu, muayeneme engel bir durum teşkil etmiyor ama ben kendimi de güvende ve sağlam hissetmek istiyorum, bunu bu şekilde muayene etmek istiyorum.” diyorsa Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü ne yapabilir?

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Hiçbir şey yapamaz efendim, zaten arz etmek istediğim husus oydu. Sayın Genel Müdür Yardımcısı doğru anlattı fakat bakın, o jandarma kurumda bulunan ayrı bir komutana bağlıdır yani zaten kelepçe takma ya da takmama yetkisi o komutana aittir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama yok, doktor istiyor bunu.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Hayır efendim, çıkarken.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ha, çıkarken, giderken, ona bir şey...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Sevk hâlinde, doğru mu?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Enis Bey, 3 hâli var.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Sevken sonra hastaneye girdiğinde de çıkarma ve çıkarmama yetkisi aynı komutana aittir çünkü oradaki asker -hepimiz askerlik yaptık ya- komutan ne diyorsa onu yapacak.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, şunu anlamaya çalışıyoruz şimdi: Yola çıktı, T tipi cezaevinden çıktı, yolda jandarmaya teslim ettiniz, kelepçesini taktı -tamam, orada takabilir- işte 300 metre, 500 metre ötedeki hastaneye gitti, hastaneye girdi. Jandarma kelepçesini hastaneye girerken çıkarıyor mu, çıkarmıyor mu?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, burada, eğer doktor bu muayene esnasında kelepçenin çıkarılmasını talep ederse yani orada saldırgan bir tavır yoksa zaten kelepçesini jandarma çıkartır ve bu şekilde muayenesini yapar. Ama biraz önceki bahsettiğim, oradaki değerlendirmeyi yaptıktan sonra...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anlaşıldı yani bu değerlendirmeyi aynı anda yapıyorlar. Yani jandarma şunu yapmıyor: “Ben çıkardım kelepçeyi, hadi sen gir odaya.” Ondan sonra, içerideki gelip “Ya, buna kelepçeyi tak.” demiyor, bu zaten fiilen de mümkün değil.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Aynen, onu kastettim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – O zaman, şimdi, bakın, burada şunu tespit etmemiz lazım: Herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma, geliştirme hakkı var; herkesin de onur ve haysiyetini koruma hakkı var hem bizim Anayasa’mıza hem de temel insan hakları metinlerine göre. Ama biraz evvel de şundan bahsettim, dedim ki: Hükümlülüğün ve tutukluluğun olağan sonucu olarak ortaya çıkan ızdırabı aşmaması gerekiyor. Bana göre: Şimdi burada bir karar vereceğiz. Ben diyorum ki: Eğer durum buysa, hükümlü ve tutukluluğun olağan sonucundan ortaya çıkan ızdırabı aşan bir durum yok çünkü doktor böyle istiyor.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Kelepçeli muayene...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Vereceğim Hüseyin Bey.

Yani bu konuya biraz daha açıklık getirelim diye söyledim.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Vereceğim Servet Bey, vereceğim inşallah.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yok, kısa bir şey söyleyeceğim, cezaevi doktorluğu yaptım da onun için.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok güzel.

Buyurun Servet Bey.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Değerli arkadaşlar, Adalet Bakanlığının doktorluğunu yaptım, cezaevi doktorluğunu da yaptım. Sevgili Genel Müdürtün dediği gibi, kelepçeli olarak geliniyor hekimin yanına, yalnız birtakım sıkıntılar olduğu için doktorlar burada sorumluluk almak istemiyor yani doktorun inisiyatifine bağlı bu kelepçeyi çıkarıp çıkarmamak.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İşte onu diyorum zaten.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ama doğru olan, kelepçenin mutlak çıkarılmasıdır çünkü sağlıklı tedavi...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah, doğru olan bu.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ama burada -biraz önce Sevgili Berberoğlu'nun dediği gibi- jandarmanın hekimi de etkilediği cezaevlerinde sıkıntılar olduğunu söylemek istiyorum. Yani yirmi küsur yıllık doktorluk hayatımda, burada... Yani inisiyatif doktorda ama her doktor inisiyatifini koymıyor, bunu özellikle söylemek istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım, çok doğru.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Hâliyle, yine de böyle kelepçeli geliniyor, muayene üstünkörü yapılıyor, gönderiliyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Keşke olmasa ama burada bir sorun var belli ki. Ama işte bak, burada bu sorunu nasıl çözeceğiz? Bu Komisyonda sadece sorunu ifade etmek yerine daha çok çözümü de birlikte ifade edersek, en azından... Yani mesela, sizin bu konudaki deneyiminiz çok önemli çünkü “Cezaevi doktorluğu yaptım.” diyorsunuz Servet Bey.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Çevresel güvenlik de önemli yani doktor sorumluluk almak istemiyor, jandarma getiriyor, kapıda bırakıyor, mahkûm oradan kaçırırsa hekim sorumlu oluyor. O anlamda, mümkün olduğu kadar çevresel güvenlik de iyi yapılırsa hekim çok rahatlıkla jandarmaya kelepçeyi çıkartır, “Ben muayenemi yapacağım.” der.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, şöyle düşünelim o zaman, kayıtlara da geçiyor: Öyle bir mahkûm var ki riskli, riskli bir mahkûm, değil mi? Yani bunun takdiri kime ait? Doktora ait.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Doktora ait.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Dolayısıyla doktor baktığı zaman dosyasına... Şöyle düşünelim: Sonuçta hepimiz toplumsal bir ferdiz, toplumun içinde yaşıyoruz, işlediği suça göre de yaptığı eyleme göre de bir risk atfı mümkün mü? Algıları düşünüyorum yani toplumsal bir risk atfı mümkün mü?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – O zaman şöyle yapıyor Başkan: Jandarmayı muayene odasına da alabiliyor riskli olanda, kelepçeden çıkarıyor muayenesini daha sağlıklı yapmak için, jandarma muayene odasına da giriyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, Servet ağabey, bir şey soracağım.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Tabii, bayan ya da erkek anlamında söylemiyorum, erkek olarak konuşuyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam. Bir şey söyleyeceğim. Peki, şöyle düşünelim: Kelepçelendi, muayene etmenin standartları ya da koşulları zayı oluyor mu doktor açısından? Bunu takdir edecek olan kim? Bunu takdir edecek olan doktor, değil mi? Yani benim arkama bağlandı, kalbime bakacak, değil mi, kalp rahatsızlığıma? Manevi engel var mı bunu yapmamasına?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani biz fiziki koşullarda... Farz et, kalbine bakarken ben tansiyonunu da ölçeceğim, eli böyleyken nasıl ölçeyim, nabzına bakacağım?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, işte bunu doktorun takdir etmesi gerekmiyor mu diyorum, onu doktor takdir edecek sonuçta.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Tabii, doktor takdir edecek ama doktorlar bu sorumluluğu her an alamıyor. Birtakım komplikasyonlar gelişti -dediği gibi- riskli vakalar oldu, birtakım sıkıntılar doğdu, hekimler sorumluluğu alamıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdür Yardımcım, bu konuda, sırf bu konuda yaşadıkları üzerine dava açan, idari dava açan ya da Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı kullanan mahkûm ya da tutuklumuz var mı? Örneğin, bir Anayasa Mahkemesi kararı örneği var mı? Bir mahkeme kararı örneği var mı bu konuda?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, uygun görürseniz, biz bununla ilgili teferruatlı bir inceleme yapıp size yazılı olarak bilgi arz edelim dava konusu edilip edilmediğiyle ilgili daha sağlıklı bilgi arz etmek adına.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam. Mesela, İnsan Hakları Mahkemesi var mı? Mesela, biraz evvel bahsettiğimiz aramanın bir alt türü olan şu aramayla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi kararı var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı var yani artık yerleşik bir hâl almış bu. Mahkeme kararlarında “Ölçüler veririm, orantılı olacak, gereklilik olacak, bunu yapabilirsin.” demiş yani. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de demiş bunu, Anayasa Mahkemesi de demiş sonuç itibarıyla.

Haydar Bey, ilave etmek ister misiniz?

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bu iş şu aşamaya gelmiş Sayın Başkanım: “Kelepçeyi açan doktor mahkûma iyi davrandı, onun gibi düşünüyor.” Örnek vereceğim; işte terör suçlusu, PKK’lı, “Ha, PKK’lının bu doktor kelepçesini açıyor, öbürü açmıyor.” seviyesine gelmiş, iş bu seviyeye gelmiş.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çözüm, çözüm Ali Haydar Bey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ben çözümü şöyle söyleyeyim: Bakın, şikâyetler ortada. Bu işin uzmanı hem hekim arkadaşlarla konuşulur hem güvenlikçi arkadaşlarla konuşulur hem yönetimdeki arkadaşlarımızla konuşulduktan sonra, onlar “Ya, bu iş iyi.” demesinler, desinler ki: “Bu işin çözümü şu.” Teknik arkadaşlar çalışsın, biz de burada yasal gereğini yapalım. Çünkü Servet ağabey bilir, doğru...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama sonuçta teknik arkadaşlar çalışmış ve bir protokol hazırlamışlar.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ama eksik, yapamamışlar. Başkanım, yeniden alsınlar işte.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sağlık Bakanlığıyla hazırlandı değil mi bu protokol? Protokol Sağlık Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında hazırlanmış bir protokol.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı arasında düzenlenen bir protokol.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sağlık personelinin en üst makam merci olan Bakanlık bir tarafta da mahkûmlar ve de işte şeylerle ilgili bir makam.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Efendim, çözümü olmamış.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Dolayısıyla bir araya gelmişler, masaya yatırmışlar, bir protokol hazırlamışlar.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ama yapamamışlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yapamamışlar.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Çözüm mevcut, bakin, Sayın Genel Müdür Yardımcısının arz ettiği gibi, aslında eğer mesai saati dışında değilse veya durum ağır değilse zaten hastaneye gidilmez. Mevcut oradaki sağlık ocağı aile hekimine gidilir. Orada ne kelepçe var ne bir şey var. Yani böyle garip bir coğrafi fark var. Yani eğer infaz memuru seni alıyorsa koğuşundan, gereken aramayı yaptıktan sonra aile hekimine götürüyor, orada gerekli müdahale yapıyor, ne kelepçe ne bir şey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Jandarma devreye giriyor burada.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdür Yardımcım, bu konuda herhâlde birazcık daha çalışmak...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Ya, mevcut çözüm var, anlatayım yani; ya bir tanesi ya diğeri.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, anlaşıldı.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz ekleme yapayım?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun, buyurun.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani yerel pratik çözümler üretmek gerek Sevgili Başkan.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, tabii, Servet Vekilimiz gibi ben bir doktorluk falan yapmadım ama en nihayetinde avukatlık mesleğinin getirdiği bazı tecrübeler bizde de var. Şöyle söyleyeyim: Hani bu gözaltı işlemleri sırasında da bu durum aslında karşımıza çoğu zaman çıkabiliyor yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Gözaltı gibi de...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yok, yok, şey itibarıyla, kastettiğim şu: Biraz aslında personellerin ya da idarenin hani bu hukukta amaçsal metot dediğimiz mevzuatta düzenleme varsa bile kendilerinin en kolay bulduğu şekilde uygulamaya çalışıyorlar. Mesela, bu bahsettiğimiz durumun aslında bence çözümünü de çok nettir. Hani mevzuata tabii şu aşamada bakamadım ama bahsettiğiniz protokole ilişkin bilgin yok. Şu anlamda: Dosyalar madem doktora gidiyor, hani normalde asli olan jandarmanın mesela, muayeneden hemen önce kelepçesini açmasıdır. Ha, aksi durumda, dediğimiz gibi risk atfı mümkün olan durumlarda ise doktorun dosyasından “Ben bunun riskli olduğunu düşünüyorum, dolayısıyla kelepçe takın, bu şekilde muayene edeyim.” Yani asli olan kelepçesiz olarak uygulanırsa bu şekilde -dediğimiz gibi- bunun önüne çok rahatlıkla bence geçebiliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anlaşıldı.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Kelepçeli muayene kabul etmiyoruz biz hekim olarak.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Aksi durumda.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, anlaşıldı mesele.

Şimdi, bir diğer konu, Sayın Genel Müdür Yardımcım, bu oy kullanamama meselesi. Biz biliyoruz ki kanunumuza göre kesinleşmiş hükmü olmayanlar oy kullanabiliyor. Benim bildiğim kadarıyla bunların önce kimler olduğunu Yüksek Seçim Kurulu talep ediyor Adalet Bakanlığından, sonra Yüksek Seçim Kurulu bir liste hazırlıyor, o listeye seçmen listelerinin ilanı yapılır biliyorsunuz, koşullarda ilanı yapılıyor cezaevinde, kendisinin seçmen olduğunu düşündüğü hâlde o listede varlığı yoksa bağlı bulunduğu seçim kuruluna itiraz hakkı geliyor, itiraz değerlendiriliyor, bir sonuç veriliyor.

Şimdi, burada, olabilir mi? Elbette mümkündür yani oraya liste girmemiştir, şu olmuştur, başka bir şey olmuştur yani olabilir, bunlarla karşılaşılabilir. Bu noktada tabii bununla ilgili süreci sizin cezaevi personeliyle bu itirazlar olmuş mu, seçmen listesi askıya çıktığında herhangi bir itiraz var mı, yok mu bunlara da bakmak lazım ki en azından birini doğru bir neticeye ulaştıralım diye düşünüyorum ben.

Onun dışında, başka ne vardı? Bu yurt dışındaki telefon hakkı... Biz, şimdi, biliyorsunuz, görüntülü görüşmeyi artık Sincan'da uygulamaya geçti, başka nerelerde uygulama var bilmiyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sincan Çocuk, Sincan Kadın ve Bakırköy Kadın'da var Sayın Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, bunu belli bir süre içerisinde, termin içerisinde -tahmin ediyorum- bütün yerlerde faaliyete geçireceksiniz.

Şimdi, biz ülke içerisindeki bu mahkûm ya da tutukluların görüşmelerini görüntülü olarak vermeye başladığımız bir süreçte yurt dışındakileri görüştürmemeyi... Niye görüştürmüyoruz mesela Sayın Genel Müdür Yardımcım?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, bununla ilgili ailesi yurt dışında bulunan hükümlülerin telefonla görüşmeyeceğini ilişkin bir mevzuat engeli yok. Ben uygulamayı çok kısa arz edeceğim. Bununla ilgili, yurt dışındaki yakınıyla görüşen hükümlülerimiz var, normalde usul şu şekilde işliyor: Hükümlünün dilekçe vermesi gerekiyor, başvuruda bulunacak; “Benim şu telefon numaralı yakınımla görüşme hakkı kapsamında telefon görüşme hakkımı kullanmak istiyorum.” Bunun teyidini konsolosluk üzerinden o kişinin o telefon numarasını kullanıp kullanmadığı konusunda bir teyit yazışması oluyor kurum idaresince.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – O teyit yazışması döndükten sonra telefonla görüşme yapması sağlanıyor. Böyle bir mevzuat engeli de yok, kısıtlama da yok Sayın Başkanım.

KADRİ ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Yani o şahsın o telefona sahip olduğuna dair... Türkiye’de de böyledir, yurt dışında da böyledir.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Kişi müracaat etmemiş olabilir, bu nedenle o hakkını kullanamamış olabilir.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – İstisna, çok istisnai bir durum. Bir de Telekom kartı yetmez Sayın Başkanım. Yani normal olarak orada verilen telefon kartı 8-9 dakika yurt içi aynı şehirdeki telefona yeterlidir. Buradan Avusturya ve Almanya’yı ararsa 30 saniyeden fazla...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – İnternet üzerinden görüşülüyor ama.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Efendim?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – İnternet üzerinden görüşülüyor.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yok, o uygulama...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yok, şu an orada değil.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şu anda ankesörlü telefonda.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ankesörlü telefon, cep telefonu yok orada.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – E, “görüntülü görüşme” dediniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – O yeni başlayacak. O da telefon üzerinden değil, kurulacak sistem üzerinden olacak.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Açık görüş niye yapamadık?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi oraya geleceğim, bende bir şey kalsın daha fazla.

Evet, Sayın Genel Müdür Yardımcım, her şeyi konuştuk, söz sizde.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Saygıdeğer Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyon üyesi Sayın Vekilimi de başsağlığı diliyorum kendim ve arkadaşlarım adına.

Sayın Başkanım, ulusal ve denetleme yetkisi tanınmış uluslararası kuruluşlar tarafından sürekli inceleme ve tabiri caizse, radarların üzerinde olduğu, merceklerine odaklanılan bir kurum olan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü veya ceza ve bağlı olan kuruluşlarımız sürekli tabii bu incelemeler nedeniyle, mevzuatımız uyarınca da otokontrolün üst düzeyde olması gereken kurumlar olarak görülmekte.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun yapmış olduğu ziyaretlere refakat eden temsilci olarak ben uzun süredir de Sayın Komisyon Başkanı ve üyeleriyle de birlikte cezaevi ziyaretlerini gerçekleştiriyoruz. Burada, biraz önce sizin de belirttiğiniz gibi, heyetin şu anki odaklandığı noktalar gerçekten nüfuz edilmesi gereken, belki bize de bu anlamda ilk başka standartlaşmamıza veya işte, hizmet kalitemizi yukarıya çekmekte katkı sunan hususlar olarak dönüşü olmakta. Bunun için, bunların hepsinden biz maksimum istifadeyi sağlayarak bu raporlardan çıkarımlar yapmaktayız.

Ben toplantıdaki süreyi de ekonomik kullanmak adına hemen birkaç konuya değinmek istiyorum müsaadeniz olursa. Öncelikle, özellikle benim vurgu yapmam gereken, burada toplantıda dile getirilen birkaç konu vardı, onlara özellikle vurgu yaptıktan sonra başlık başlık diğer konularda da bilgi aktarmaya çalışacağım Sayın Başkanım.

Açlık grevleri, 5275 sayılı Yasa’nın 40’ıncı maddesi (g) bendinde düzenlenen ve disiplin cezasını gerektiren bir eylemdir. Mevzuatımızda açlık grevi yapmanın herhangi bir karşılığının bulunmadığı şeklindeki... Yani karşılığını ben bu şekilde sunmak istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yasaya göre, cezaevlerinde açlık grevine başlamak yasaktır.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Yasaktır, bu disiplin cezası eylemini gerektirir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, teşekkür ederim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Ben maddesini de sundum.

Onun dışında, jandarmanın haber vermeden arama yapması. Aramalar mevzuatımızın yine, 5275 sayılı Yasa'nın 36'ıncı maddesine göre kurum idaresinin gerekli gördüğü zaman diliminde ve ayda en az bir kez arama yapılmak suretiyle kurumlarımızda aramalar hükümlü ve personel can güvenlikleri içinde bu yapılması gereken bir unsur, güvenlik tedbiri. Bunun kurum idaresi tarafından gerekli görülmesi durumunda -buradaki şartımız budur- jandarmanın bu aramalara iştiraki söz konusudur. Onun dışında, jandarmanın bir kurum idaresinin bilgisi dışında arama yapması durumu mevzuatın de söz konusu değildir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani kurum idaresi davet ederse jandarmayı ancak o zaman kurumun içine girebileceklerdir yani, onun dışında giremeyeceklerdir.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Doğrudur Sayın Başkan, doğrudur çünkü mevzuatımızda jandarma dış güvenlik görevlisi olarak adlandırılır. İç güvenlik sorumlusu da infaz koruma memurları ve sıralı amirleridir.

Bunun dışında, kitap okumayla ilgili bir...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey biraz önce buradan ayrıldı, bir şeyler hatırlattı yine Sayın Genel Müdür Yardımcım. (Gülüşmeler)

Devam edelim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Hatırladım Sayın Başkanım.

Şimdi, kitap okuma, özellikle biz iyileştirme programları kapsamında yeni mevzuat işte, düzenlemelerinde de iyi hâl değerlendirmesi yapılırken özellikle iyi hâlin düzenlendiği 89'uncu madde olsun, yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik olsun, özellikle buralardaki istenen bizim parametrelerimizden biri aslında kitap okuma, iyi hâlin gerekliliklerinden biri aslında kitap okuma. Yani bu, kitap okuduğu için iyi hâline zeval gelen bir hükümlü değil, kitabı okuduğu için iyi hâli olumlu değerlendirilen hükümlü profilini biz istiyoruz; asıl amaçlanan bu, mevzuatımızda da budur. Şimdi, bu şekilde bir kurum idaresi olduğuna da ben ihtimal vermiyorum. Kitap okumanın olumsuz değerlendirmesi gibi bir uygulama bizim açıkça mevzuatımıza da aykırı, infazın amacına da aykırıdır.

Sayın Başkanım, bu tespitlerden sonra ben bir de son olarak yine kelepçeyle muayeneyle ilgili şöyle bir algı oluşmasını da özellikle istemiyorum: Cezaevinin gerçeklerinde yüzde 90'ı kelepçesiz olarak muayene olur ama yüzde 10'luk, belki daha da aşağıya düşebilir bu yüzdelik dilim... Burada biraz önce konuşulduğu üzere -yine ben aynı şeyleri tekrar etmek istemiyorum- güvenlik riskleri değerlendirilerek burada, o yüzde 10'luk mahkûmdaki...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Önemli bir şey söylüyorsunuz. Şimdi, bizim önümüze sorun geldiği için biz hep bu sorunu görüyoruz yani bu bir körün amiyane fili tarif etmesi gibi. O zaman yüzde 90'ı zaten kelepçesiz oluyor, bunlar istisna durum mu diyorsunuz siz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Doğrudur Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu önemli bir şey, bunun bir verisi var mı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Biraz önce sizin bahsettiğiniz uluslararası yargılama alanına bu taşınmış mı? Onlarla birlikte çalışmayı yaparak biz bu bilgilerin bilahare arzını yapalım Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anlaşıldı, peki.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, çıplak aramayla ilgili ben konuya girmek istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Örnek istedim sizden.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Evet, bunlarla ilgili şimdi, bu çalışmayı yapıp da bunu fotoğraflama falan şeklinde mi, yoksa...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hayır, hayır, yani şifahen söyleyin burada.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, çıplak arama yapılma gerekliliği bizim mevzuatımızda, aslında, işin omurgası insan hakları ve onuru üzerine kurulmuştur. Çünkü maddenin girişinde utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve kimsenin görmeyeceği bir kısımda aramanın yapılması ilk düzenleme bendimizdir. Bunun devamında yine kişilere... Yani bunu geçen toplantımızda Genel Müdürüm de ifade etti. Burada sanki bir kavram kargaşası var, çıplak arama gibi algılanıyor. Çıplak arama normalde... Yine, bizim ödenekten karşıladığımız tek kullanımlık önlükler hijyene de dikkat etmek suretiyle hükümlüye verilir, üstündeki kıyafetler çıkarıldıktan sonra, arama bittikten sonra üstü giydirilip ardından alt tarafındaki çıkarılır ve hemcinsi olan memur refakatinde bu arama işlemi yapılır. Burada da yine 2 ölçümüz var: Bedene dokunulmaması için gerekli özen mutlaka gösterilir, bu arama eldivenle yapılır, bunun dışında en kısa sürede de bitirilir Sayın Başkanım. Burada şimdi “arama” deyince sanki çıplak arama tüm arama metodlarında uygulanan bir yöntemmiş gibi de bir algı oluşmaması gerekiyor. Üst araması, kaba üst araması, eşya araması ve çıplak arama, bunların her biri farklı seviyedir ve bunların her biri hükümlünün kurum içi ve kurum dışı hareketliliğine bağlı olarak değerlendirilir. Yani burada kurum dışına çıkan bir hükümlünün dönüşündeki aranmasıyla ya da yeni kabul edilen bir hükümlünün aranmasıyla kurum içinde reviri, telefon görüşünü, haberleşme hakkını kullanan bir hükümlünün aranması aynı standartlarda yapılmayabilir ama bu konu da, biraz önce belirttiğim gibi, kurum amirinin takdirindedir, orada bir risk değerlendirmesi varsa ve makul ve ciddi emare var ise bu, yasanın aradığı ölçü. Bu şekildeki aramayı da kurum en üst amirinin talimatıyla da her aşamada yapılabilir ama burada da realite tüm aramalar çıplak arama şeklinde değildir. Onun biraz önceki bahsettiğim kategori sınıflandırmasına dikkat edilir Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, müsaadeniz olursa... Devam edeceksiniz.

Bu konuda Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru kararları var: Bir tanesi (2013/5345) sayılı 15/12/2015 tarihli bir karar; bir diğeri, yine Anayasa Mahkemesi kararı, (2014/2316) sayılı 15/2/2017 tarihli karar; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Iwanczuk-Polonya kararı; yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Van der Ven-Hollanda kararı; yine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Frerot-Fransa kararı. Bunların sayısını çoğaltabiliriz, bu kararların hiçbir tanesinde “Çıplak arama yapılamaz.” demiyor, “orantılılık”, “gereklilik”, “onur, haysiyet ve şeref”, “utanma duygusu” gibi kriterler söz konusu; dolayısıyla, hani bunun da altını çizmek lazım. Sonuç itibarıyla, sizin söylediğiniz çok önemli bir konu. Maalesef, geçtiğimiz zaman dilimi içerisinde, belki hani “çıplak” ifadesinin toplumumuz tarafından algılanışı vesilesiyle, İbrahim Bey’in de tam olarak söylemek istediği bu. Diğer ülkelerde “hassas, detay, nitelikli arama” olarak ifade edilmiş ve Venedik Komisyonu tarafından da tavsiye olarak nitelendirilmiş, verilmiş bir tavsiye kararı var. Dolayısıyla, bunun altını bir kez daha çizmek istedim. Burada hem Komisyonumuzun hem sizlerin zaman zaman haksız birtakım ithamlara maruz kaldığını, âdeta Meclis kürsüsünden “çıplak arama” dediğimiz bu şartları belirlenmiş, Anayasa Mahkemesi, İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da kabul gören, hukuka uygun olduğunda şüphe duyulmayan bu kararın,

sırf başlı başına bir işkence ve kötü muamele olarak gösterildiğini gördük; buna fırsat vermemek lazım. Sonuç itibarıyla kötü uygulamalar varsa, amacını aşan, maksadını aşan uygulamalar varsa da bunlara asla göz yummamak, son derecede ciddi ve ehemmiyetle üzerinde durmak gerekir diye düşünüyorum.

Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, bu, bahsettiğiniz gibi, uluslararası metinlerde de, literatürde de geçen bir kavram. Güvenlik olarak da bu, hükümlünün kendi güvenliği, diğer hükümlülerin güvenliği unsurları açısından da bunlar önemli Sayın Başkanım. “Örnek” demiştiniz, bununla ilgili değişik zamanlarda bize gelen vukuat bildirimlerinden, yine, cinsel bölgesinde uyuşturucu madde gizlemek suretiyle kuruma sokmaya çalışan yine vukuatlarla karşılaştık. Sizin de bahsettiğiniz gibi, haberleşme cihazı sokmaya çalışan vukuatlarımız, evet, şarj cihazı gibi, bunlara benzer, kuruma sokulması yasak olan maddeleri kuruma sokmaya teşebbüs eden...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, bunları çıplak arama yapmadan bulmak mümkün müydü?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, şimdi, burada çıplak arama yapmadan bunların bulunması mümkün değil. Yani burada eğer öyle bir imkân olsa zaten kurum idaresi bunu değerlendirir çünkü hani bu istisnai bir durum ve...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu konuda teknolojik yeterlilik söz konusu olsa zaten dünya bu literatürden vazgeçer, doğru mu?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Doğru Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, teşekkürler.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teknolojik yeterlilik yok mu acaba gerçekten bu noktada? Yani havaalanlarında bile çok ciddi x-ray cihazları var ya Sayın Başkan, acaba böyle bir şeyler olabilir mi? Yani böyle bir tekniği gerçekten araştırın lütfen, çözülebilecek bir durum bence bu.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Şöyle: Sayın Başkanım, burada şimdi, verdiğimiz örnekler dışında -mesela bu konuya çok girmedik- bir örgütsel haberleşme metni de... Burada ama içeriyle ve dışarıyla o sirkülasyonu sağlayabilecek...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Örgütsel haberleşme metni beden çukurlarında siz buluyorsunuz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Yani bu şu şekilde: değişik materyallerle içeriye girme şeklinde, vücudun işte, değişik yerlerinde beden işte, giysilerin içinde...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anlaşıldı, tamam, ayrıntıya girmeyin lütfen. Anlaşıldı, teşekkürler.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Yani bu şekilde bunun için teknik cihaz da teknik destek de bu anlamda tam karşılamayabilir onu.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Açık görüş... Pandemi bitti.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Müjde verin.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, pandemi henüz bitmedi.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani müjde verin, bekliyoruz. Buradan yayılsın değil mi Başkanım?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, evet, o da başlıklar arasında...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Onun müjde verme yetkisi olmaz da en azından...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Doğru.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Tabii ki.

Açık görüşle ilgili biz Covid-19 süreci ülkemizde başladığından itibaren Sağlık Bilim Kurulunun tavsiye kararları doğrultusunda bu konudaki önlemler kurumlarımızda alındı. Yine, biz, açık, kapalı görüşlerin belirli sürelerle, kimlerle, ne kadar süreyle yapılacağına ilişkin bu tespitleri ve kararları kurumlarımıza Bilim Kurulunun tavsiye kararları doğrultusunda duyurduk.

Aşılamayla ilgili bir soru, görüş gelmişti. Bununla ilgili de şu an Türkiye’deki Sağlık Bakanlığının aşılama takvimiyle doğru orantılı olarak kurumlarımızda aşılama yapıldı. Şu an yüzde 75 oranında aşılama, birinci doz gerçekleştirildi, bu konudaki çalışmalarımız da yine devam ediyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, çok teşekkür ediyoruz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bitti mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Söyleyin.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yok, yok, bitirsin de bitiriyorum, o kadar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bitirdiniz mi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bitti mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bitti.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Hangi aşırı yaptınız; Sinovac mı, BioNTech mi?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – BioNTech ya da Sinovac, istediğine göre aşı yapıldı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Ali Haydar Beyciğim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Açık görüşe dair artık yapacağımız bir şey yok galiba, buradan bir şey çıkartamayacağız, anladım Başkanım ama bir teşekkür etmek istiyorum. Sayın Mehmet Yılmaz, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcımız, gerçekten, her cezaevine bizimle geldi, bizden önce gitti, gerçekten tam bir bürokrat gibi yani siyasi gibi değil... Biz siyasi gibi davranan bürokratları da gördük. Gerçekten tam bir bürokrat gibi davranıyor. Biz partimiz adına kendisine teşekkür ediyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, o zaman şöyle söyleyelim: Katılımcılarımız; Mehmet Yılmaz, Genel Müdür Yardımcımız; Hasan Akceviz, Genel Müdür Yardımcımız; Fatih Güngör, Daire Başkanımız; Hüseyin Şık, Daire Başkanımız; Tahsin Mutlu, Daire Başkanımız; Serdal İbrahimoğlu, Daire Başkanımız; Yusuf Kenan Çağlar, Kontrolörler Kurulu Başkanı; Furkan Baysal, Tetkik Hâkimimiz; Rıdvan Özkan, Tetkik Hâkimimiz; size de teşekkür ediyoruz.

Son bir şey Sayın Genel Müdür Yardımcım: Karantinalardaki gruplama meselesi, bu önemli aslında.

Teşekkür ediyoruz, hassasiyetler diliyoruz.

Biz şunu görüyoruz ki İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak. Gerçekten yurt dışındaki cezaevlerini gitsek de görsek, orada kalan mahkûmlarla da konuşsak da bir mukayese imkânımız olsa. Bazen böyle oluyor ama biz iyi yolda ilerliyoruz, daha da iyi olacağız inşallah. Sizler de bu konuda çok büyük emek sarf ediyorsunuz. Size, Genel Müdürlüğe, ekip arkadaşlarınıza, Bakanlığın tüm bürokratlarına, Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyoruz, iyi bayramlar diliyoruz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET YILMAZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, raporun görüşmeleri tamamlanmıştır.

Van Ceza ve İnfaz Kurumları İnceleme Raporu’nu kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Aliağa ve Menemen Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu’nu kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Toplantıyı kapatıyorum, hepinize hayırlı bayramlar diliyorum.

Kapanma Saati: 16.12

